

VSU Uusiutuva Energia Suomi Oy
Sepänkatu 20
90100 Oulu

Arviointiohjelma saapunut 21.5.2024

**Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Outojängän
tuulivoimahanke ja 400 kV voimajohto, Tervola, Rovaniemi**

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

VSU Uusiutuva Energia Suomi Oy
Sepänkatu 20 90100 Oulu

Yhteyshenkilö: Jyri Mäkelä (puh. 040 038 5975)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@vsb.energy

YVA-konsultti

FCG Finnish Consulting Group Oy
Elektroniikkatie 6 (III krs)
90590 OULU

Yhteyshenkilö: Mikko Saviranta (puh. 044 431 4564)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@fcg.fi

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: Venla Liljeström (puh. 0295 037 421)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Sisällysluettelo

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Outojängän tuulivoimahanke ja 400 kV voimajohto, Tervola, Rovaniemi.....	1
Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaava	1
YVA-konsultti.....	1
Yhteysviranomaisen.....	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	5
Ennakkoneuvottelu.....	6
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	7
Yleisötilaisuus	7
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet.....	9
Yhteenvedot lausunnoista	10
Yhteenvedot mielipiteistä.....	30
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	34
Hankekuvaus	34
Hankkeen vaihtoehdot	35
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	37
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin.....	37
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen	37
Kaavoitus 37	
Natura-arviointi	38
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	40
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	40
Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat	41
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	42
Yleistä 42	
Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne	43
Ihmiin kohdistuvat vaikutukset	45
Melu ja välke.....	47
Matkailu 48	
Elinkeinot 49	
Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö	49
Muinaisjäännökset.....	52
Maa- ja kallioperä	53
Hankkeessa tarvittavat maa-ainekset.....	53
Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut kohteet	54
Pintavedet.....	57
Luontoympäristö	57
Poronhoito	65
Ilmasto 67	
Liikenne 68	
Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat	70

29.7.2024

Vaikutukset turvallisuuteen, ympäristöriskit sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutukset	72
Yhteisvaikutukset.....	72
Vaikutukset toiminnan jälkeen	73
Vaikutusten seuranta	74
Merkittävät ympäristövaikutukset	74
Suunnitelma osallistumisen järjestämisestä.....	75
Raportointi	75
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys.....	76
Arviointiohjelmalausannon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	77
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	77
Sovelletut oikeusohjeet	77
Asiakirjan hyväksyminen.....	78

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista

VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy suunnittelee Outojängän tuulivoimahanketta Tervolan kuntaan Kemijoen pohjoispuolelle. Hanke muodostuu tuulivoimaloiden rakentamisalueista, alueelle rakennettavasta infrastruktuurista ja tuulivoimaloiden tarvitsemasta sähkönsiirrosta.

Tuulivoimahanke sijaitsee noin 9 kilometrin etäisyydellä Tervolan keskustasta pohjoiseen. Kätkävaaran matkailualue sijoittuu noin 2 km etäisyydelle lähimmistä suunnitelluista voimaloista. Pisavaaran luonnonpuisto sijoittuu noin 5,4–6,6 km etäisyydelle lähimmistä suunnitelluista voimaloista riippuen toteutettavasta hankevaihtoehdosta.

Tuulivoimahankkeen koko on hankevaihtoehdossa VE1 5 055 hehtaaria. Hankevaihtoehdossa VE2 tuulivoimarakentamiseen liittyvän tuulivoimala-alueen koko on 3 115 hehtaaria. Hanke sijoittuu pääosin yksityisten maanomistajien maille.

YVA-ohjelmavaiheessa tarkastellaan hankealuetta kokonaisuutena ja voimalamäärä on mitoitettu hankealueen koon perusteella ja minkä verran alueelle arvioidaan mahtuvan tuulivoimaa. Tästä voimaloiden maksimimäärästä on muodostettu kaksi hankevaihtoehtoa sekä niin kutsuttu 0-vaihtoehto. Toteutusvaihtoehtojen erona on voimalasijoittelu hankealueella. Vaihtoehdossa VE1 voimalasijoittelu keskittyy tasaisesti eri osiin tuulivoimarakentamisen aluetta ja vaihtoehdossa VE2 voimalasijoittelu painottuu kyseisen alueen länsiosaan. Vaihtoehdossa VE1 tuulivoimaloiden lukumäärä on 36 ja vaihtoehdossa VE2 24 tuulivoimalaa. Molemmissa vaihtoehdoissa tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on 310 metriä ja yksikköteho noin 6–10 MW. Hankkeen kokonaisteho on enimmillään 216–360 MW. YVA-menettelyn yhteydessä tehtävien luonto- ym. selvitysten perusteella tuulivoimaloiden sijoittelua tarkennetaan ja voimalapaikkojen lukumäärä voi muuttua jatkosuunnittelussa.

YVA-menettelyssä tarkastellaan myös hankkeeseen liittyvää ulkoista sähkönsiirtoa. Sähköverkkoliityntä on alustavasti suunniteltu toteutettavaksi Petäjäskosken sähköasemalle 400 kV:n voimajohdolla, joka sijoittuu olemassa olevan Petäjäskoski-Letsi 400 kV:n voimajohdon pohjois- tai eteläpuolelle. Vaihtoehto VEA sijoittuu koko matkaltaan nykyisen Petäjäskoski-Letsi 400 kV:n voimajohdon pohjoispuolelle. Reitin

pituus on noin 23,1 kilometriä. Vaihtoehto VEB sijoittuu lännessä nykyisen Petäjäsoski-Letsi 400 kV:n voimajohdon ja idässä Keminmaa-Petäjäsoski 400 kV:n voimajohdon rinnalle, niiden eteläpuolelle. Sähkönsiirtoreitin pituus on noin 23,4 kilometriä.

Tuulivoima-alueen sisälle rakennetaan arviolta yksi sähköasema, joille tuulivoimaloilta tuotettu sähkö siirretään maakaapeleilla. Sähkönsiirron suunnitelmat tarkentuvat hankesuunnittelun ja vaikutusten arvioinnin edetessä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen hankeluettelon 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehdoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomaisen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle. Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvauksen ympäristön nykytilasta, kuvauksen hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä,

29.7.2024

seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuisen yhteenvedon. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Hankkeesta vastaava on 21.5.2024 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) Outojängän tuulivoimahankkeen ja 400 kV voimajohdon ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain 3.1 §:n mukaisesti YVA-menettelyä.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeen suunnittelusta järjestettiin ennakkoneuvottelu 13.1.2022 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Ennakkoneuvotteluun osallistuivat yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaava, YVA-konsultti, Tervolan kunta, Rovaniemen kaupunki, Lapin liitto, Metsähallitus, Tornionlaakson museo, Lapin maakuntamuseo ja Paliskuntain yhdistys.

Ennakkoneuvottelusta on laadittu muistio. Ennakkoneuvotteluja voidaan pitää tarpeen mukaan myös myöhemmin YVA-menettelyn aikana.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 31.5.-28.6.2024. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/outojangan-tuulivoimahanke-YVA. Kuulutus on lähetetty 30.5.2024 Tervolan kunnalle ja Rovaniemen ja Tornion kaupungeille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Tervola-lehdessä sekä Uusi Rovaniemi, Lounais-Lappi ja Lapin Kansa -lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla kuulutuksesta.

Arviointiohjelma on ollut nähtävillä kuulemisaikana paperimuodossa Tervolan kunnanvirastolla, Rovaniemen kaupungin asiointipiste Osviitassa ja Tornion kaupungintalolla sekä Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelmaan on ollut mahdollista tutustua myös Tervolan kunnankirjastossa, Rovaniemen Asemakirjastossa ja Tornion kaupunginkirjastossa.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 4.6.2024 Tervolan kunnanvirastolla. Yleisötilaisuutta oli mahdollista seurata myös etäyhteydellä. Yleisötilaisuudessa esiin nousivat mm. seuraavat asiat. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti.

- Kuinka monelle tuulivoimalalle on tällä hetkellä puolustusvoimilta myöntävä lausunto?
- Kuinka pitkä on suunniteltu voimajohto ja mikä on sen jännite?
- Kuinka monta voimajohtoa tulee parhaimmillaan vierekkäin?
- Millä perusteella asukaskyselyn 5 km kyselyalue on muodostettu?
- Onko tarkoitus arvioida hankkeen vaikutuksia matkailuun?
- Onko alueella minkälainen suurpetokanta?
- Onko selvitetty mahdollisuutta liittyä jo olemassa oleviin voimajohtoihin?

29.7.2024

- Kuinka suuren maastokäytävän maakaapelina toteutettava sähkönsiirto vaatii?
- Kuinka lähelle pohjavesialuetta tuulivoimalat sijoittuvat? Onko näistä olemassa jonkinlaiset etäisyysmääräykset?
- Kysymys maanvuokrasopimuksista. Tämänhetkisiin sopimusluonnoksiin on sisällynyt ehto, jonka mukaan maanomistaja ei saa edistää mitään latvuserroksen yläpuolelle sijoituvaa rakentamista alle 2 km etäisyydellä alueesta. Sopimukset vaikuttavat maanomistajien mahdollisuuksiin hyödyntää Varevaaran tuulivoimapuiston alueita.
- Onko tarkoitus yhdistää eri tuulivoimahankkeiden voimajohtoreittejä? Tälle hetkellä alueelle on tulossa useita eri hankkeita.
- Korvataanko voimajohtoreittien maanomistajille erityiskorvauksia menetetyistä maasta?
- Kommentti siitä, että merkittävä ympäristövaikutus, jos neljä tai viis voimalinjaa tulee vierekkäin.
- Voisiko alueelle laadittavista luontoselvityksistä ja niiden synnyttämästä liikenteestä saatavissa selvitystä? Luontoselvitykset lisäävät yksityisten tienpitäjien teiden liikennemäärää.
- Voidaanko hankkeen sähkönsiirtoa toteuttaa myös maakaapeleilla?
- Voidaanko sähkönsiirtoa toteuttaa niin korkealla, että voimajohtosta ei olisi haittaa metsätaloudelle?
- Hankkeen sähkönsiirto on suunniteltu Petäjäiskoskelle. Voivatko muut tuulivoimahankkeet liittyä myöhemmin samaan voimajohtoon?
- Joissain hankkeissa alueen metsästysseuroille on järjestetty erillisiä tilaisuuksia. Olisiko tämän hankkeen osalta myös mahdollisuus toteuttaa sellainen?
- YVA-menettelyn yhteydessä tulisi selvittää alueen ketut, mäyrät ja metsojen soidinpaikat.
- Kuinka lähellä sijaitsee lähin asutus?

29.7.2024

- Sijaitseeko alueella luonnonpuroja?
- Onko kunnassa jollakin henkilöllä alueen hankkeiden kokonaisuus hallussa?
Tällä hetkellä useita hankkeita, joilla oma konsulttinsa.
- Koskeeko asutukselle määrätty 2 km suojaetäisyys myös loma-asutusta?

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi 29.5.2024 lausunnot seuraavilta tahoilta:

Tervolan kunta, Rovaniemen kaupunki, Tornion kaupunki, Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta, Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto, Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Metsähallitus Lapin luontopalvelut, Lapin liitto, Tornionlaakson museo, Lapin maakuntamuseo, Lapin hyvinvointialue pelastuslaitos, Puolustusvoimat 3. logistiikkarykmentti, Luonnonvarakeskus, Ilmatieteen laitos, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Fingrid Oyj, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Säteilyturvakeskus, Palojärven paliskunta, Narkauksen paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin lintutieteellinen yhdistys Meri Lapin lintutieteellinen Yhdistys Xenus ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Kemin seudun luonnonsuojeluyhdistys, SLL Rovaniemen yhdistys, Pro Lounais-Lapin kansallispuisto ry, Koivun kylät ry, Koivu-Peura kylätoimikunta, Louen kyläyhdistys ry, Mattisen-Liimatan kyläyhdistys ry, Varejoen kyläyhdistys ry, Leipeen kyläyhdistys ry, Jaatilan kylät ry, Tervolan riistanhoitoyhdistys, Rovaniemen riistanhoitoyhdistys, Kätkävaaran Riekkopojat ry, Louen erämiehet ry, Tervolan Erämiehet ry, Metsästysseura Karhunpaini, Suomen Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistys Lappi, Tervolan ulkoilijat ry, Törmävaaran Eräveikot ry, Veitsiluodon Metsämiehet ry, Kätkävaaran luontokeskus, Lapland Welcome Oy, Arctic Emotions Oy, Kemijoen Loma, Rieskapaikan mökkikylä, Rovaniemen matkailu ja markkinointi Oy, SF Caravan Rynnäsenniemi, SF Caravan Napapiiri ry, Tervakus Oy, MTK Lappi ry, MTK Alakemijoki ry, Tervolan yrittäjät ry, Tervolan Energia ja Vesi Oy, Tervolan Palveluverkot Oy, Cinia Oy, Digita Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Suomen Erillisverkot Oy ja TeliaSonera Finland Oyj.

Lisäksi lausuntopyyntö annettiin tiedoksi hankkeesta vastaavalle.

YVA-ohjelmasta annettiin yhteensä 20 lausuntoa ja 5 mielipidettä. Lisäksi Ilmatieteen laitos, Säteilyturvakeskus ja Suomen Erillisverkot Oy totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa arviointiohjelmasta. Kaikki lausunnot toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet. Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä.

Yhteenvedot lausunnoista

Tervolan kunta

Tervolan kunta katsoo, että YVA-ohjelmassa vaikutukset on kuvattu laajalti, selkeästi ja loogisesti. Vaihtoehtojen määrää voi pitää riittävänä ja realistisena. Kunta toteaa, että sen alueella on toiminnassa Varevaaran tuulivoimapuisto, parhaillaan suunnittelussa useita tuulivoimalahankkeita ja Löylyvaaraan kaavoitettu paikat kolmelle tuulivoimalalle.

Tervolan kunta pitää tärkeänä erityisesti seuraavia asioita:

- eri hankkeiden sähkönsiirtoyhteyksien yhteensovittaminen ja olemassa olevien johtokäytävien hyödyntäminen
- eri hankkeiden yhteisvaikutustenarviointiin ja mallinuksissa on tärkeä ottaa mukaan myös alueen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoima-alueet.
- tuulivoiman maisemavaikutusta selventäminen riittäväillä ja kattavilla näkemäalueanalyysillä huomioiden tuulivoimaloiden vaikutus alueen lähi- ja kaukomaisemaan eri vuodenaikoina ja valaistusolosuhteissa. Tuulivoiman maisemavaikutusta voisi harkita esitettäväksi myös viistokuvana joka osaltaan voisi hahmottaa voimaloiden sijoittumista maisemaan
- tuulivoimaloiden ja rakennettavan tieverkon vaikutus poronhoitoon
- tuulivoimaloiden ja rakennettavan tieverkon vaikutus alueen metsästyksen, erityisesti hirvenpyyntiin ja muuhun virkistyskäyttöön
- tuulivoimaloiden ja rakennettavan tieverkon sekä sähkönsiirtoverkon vaikutus alueen metsätalouteen

29.7.2024

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan YVA-ohjelman laajuutta ja sen kattavuutta voi pitää riittävänä ja on hyvä, että huomioidaan mahdolliset vaikutukset ihmisten terveyteen sekä sähkö- ja magneettikenttien osuus voimajohtohankkeissa.

Ympäristölautakunta edellyttää, että vaikutukset ihmisten elinkeinoihin kuten maa- ja metsätalous, poronhoito sekä matkailu huomioidaan riittävästi. Olisi hyvä käydä neuvotteluja asiasta em. ryhmien edustajien kanssa. Tulisi esittää, miten hankkeesta ollaan yhteistoiminnassa alueen asukkaiden ja käyttäjien kanssa ja selvittää myös tapahtumien tiedottamista. Tiedonsaanti hankkeen kulusta ja vaikutuksista tulisi olla hyvä.

Koska Tervolan kunnan alueelle on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, ympäristölautakunta painottaa, että otetaan huomioon hankkeiden yhteisvaikutus, myös sähkönsiirtohankkeiden osalta. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa kantaa ekologisten ja sosiaalisten haittojen kompensointiin.

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta

Meri-Lapin ympäristöterveysvalvonta esittää huomioitavaksi seuraavaa.

Tuulivoimahankkeen rakentamisen aikainen melu on arvioitu vähäiseksi, mutta käytön aikaiset äänten on kuitenkin todettu muuttavan tuotantoalueen äänimaisemaa, millä voi olla vaikutuksia virkistyskäyttöön ja asumisviihtyvyyteen. Tuulivoimaloita sijoitettaessa tulee ottaa huomioon Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) ja asumisterveysasetuksen (545/2015) melun toimenpiderajat.

Tuulivoimalat tulisi sijoittaa siten, että lähimpään asuin- ja lomarakennukseen olisi vähintään kahden kilometrin suojaetäisyys. Suojaetäisyyden riittävyys liittyy kuitenkin mm. miltä suunnalta tuulee ja onko maastossa esteitä, peittävää puustoa tai avonaista tilaa. Lähimpien asuin- ja lomarakennusten läheisyydessä tuulivoimalat voisivat olla hieman matalampia. Sosiaali- ja terveysministeriö on ottanut kantaa maakuntakaavalauseunnoissaan tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä oleviin suojaetäisyyksiin. Näkymän vuoksi tuulivoimaloiden sijoittamista esteettömälle alueelle

29.7.2024

vähintään kahden kilometrin etäisyydelle asutuksesta ja loma-asutuksesta tulisi harkita uudelleen, huomioiden peltoaukeat ja puuston mataluus.

Pohjaveden pilaamiskiellon mukaan pohjavettä ei saa pilata eikä sen laatua vaarantaa. On huomioitava käytössä olevat pohjavesialueet ja yksityishenkilöiden mahdolliset talousvesikaivot. Rakentamisesta ja toiminnasta ei saa aiheutua muutoksia ja heikennyksiä käytössä olevan pohjaveden saantiin ja laatuun.

Hankealue on pääosin metsätalouskäytössä ja alueella on kattavasti tieverkostoa. Aluetta käytetään paljon ulkoiluun, marjastukseen, sienestykseen, metsästykseseen ja luonnon tarkkailuun. Kätkävaaran matkailualue sijaitsee 1,9 kilometrin etäisyydellä. Tuulivoimalapuisto tulee vaikuttamaan virkistysalueen maisemaan.

Vaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida hankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset. Maisemavaikutuksia on arvioitava myös siltä osin, miten voimat vaikuttavat herkkien kohteiden maisemakuvaan. Etäisyys, tuuliolosuhteet, melu, välke, maisema-arvot, puusto ja maaston muoto tulisi ottaa huomioon rakentamisessa ja toiminta-aikana aluekohtaisesti huomioiden asuin- ja loma-asutusten sijainti.

Hankeen toteutusta hankealueelle VE1 tulee erityisesti harkita ja tulisi miettiä alueen rauhoittamista kokonaan rakentamiselta, johtuen kahdesta hankealueella sijaitsevasta merkittävästä pohjavesialueesta.

Terveysturvallisuuden periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Toiminnan harjoittajan on tunnistettava terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen estyy.

Lapin liitto

Lapin liiton näkemys on, että Outojängän tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on tuotu esille Länsi-Lapin sekä Rovaniemi ja Itä-Lapin maakuntakaavoja, suunniteltua tuulivoimaloiden ja sähkölinjan aluetta koskevia kaavamerkintöjä sekä soveltuvin osin koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä. Olisi hyvä tuoda esille myös maakuntakaavamerkintöjen

29.7.2024

kaavamääräykset sekä tuulivoimala-alueen että sähkönsiirtolinjan osalta ja hankealuetta lähellä sijaitseva keskuskylä (at 310) Loue. Merkinnällä osoitetaan alueita, joilla pyritään säilyttämään tai joille suunnitellaan maaseudun peruspalveluita ja joita voidaan pitää sopivina rakentamisalueina.

YVA-menettelyssä tulee arvioida hankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin ja kiinnittää huomiota hankealueen läheisiin suojelu- ja virkistysalueisiin, poronhoitoon sekä kyliin suuntautuviin maisemavaikutuksiin sekä erityisesti yhteisvaikutusten arviointiin. Hankealueen lähialueelle sijoittuu useita tuulivoimahankkeita.

Maakuntakaavan suunnittelumääräysten näkökulmasta tulee yhteisvaikutusten arvioinnissa erityisesti keskittyä maisemavaikutuksiin sekä poronhoitoon ja huomioida vaikutukset ilmalvontatutkiin sekä puolustusvoimien radioyhteyksiin. Mikäli yhteisvaikutukset toteutuvien hankkeiden kanssa ylittävät kohtuuttomat haitalliset vaikutukset, hanketta ei voi toteuttaa ilman lieventäviä toimenpiteitä. Lapin liiton virasto katsoo arviointiohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen pyytää huomioimaan hankkeen mahdolliset vaikutukset viestintäyhteyksien osalta myös viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan.

Tornionlaakson museo

Tornionlaakson museo toteaa, että nykytilan kuvauksessa on tunnistettu lähialueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet sekä Kemijokivarren yleiskaavassa suojeltavaksi osoitetut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Museo huomauttaa, että Lapin merkittävien maisema-alueiden inventoinnin julkaisussa on muun muassa tarkennettu Lapin maisemamaakuntajakoa ja myös Lapin perinnemaisemien eli perinnebiotooppien inventointien päivitys on käynnissä ja tilanne on syytä tarkistaa YVA-selostusta laadittaessa. Rakennetun kulttuuriympäristön kohteita on hankealueen läheltä inventoitu Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa (2006–07) ja ne tulee huomioida ympäristövaikutusten arvioinnissa.

29.7.2024

Tornionlaakson museo pitää hyvänä, että maisemavaikutusten arvioinnin vyöhykkeitä on laajennettu suhteessa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa - oppaassa esitettyihin ohjeellisiin etäisyysvyöhykkeisiin. Museon näkemyksen mukaan arvioinnissa tulee tunnistaa kaukovaikutusalueella sijaitsevat merkittävät kulttuuriympäristön ja maiseman alueet ja niihin kohdistuvat vaikutukset.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan vaikutusten arvioinnin aiottu toteutustapa vaikuttaa pääosin asianmukaiselta. Havainnekuvia, valokuvasovitteita ja karttatarkasteluja on syytä laatia mieluummin enemmän kuin vähemmän.

Maisemallisten vaikutusten arvioinnissa ja havainnollistamisessa tulee tuoda esiin sekä päiväaikainen että yöaikainen vaikutus maisemaan. Museo muistuttaa, että lentoestevalojen aiheuttamien vaikutusten arviointi ja havainnollistus ovat olennainen osa maisemavaikutusten arviointia. Sulkeutuneen metsän näkymiä estävä vaikutus ei tuulivoimalahankkeen elinkaaren aikana ole pysyvä alueella, jossa suurin osa metsistä on talousmetsiä. Tämä tulee huomioida ja tuoda esiin näkyvyysaluetarkasteluissa ja havainnekuivissa.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemaan ja kulttuuriperintöön kohdistuviin yhteisvaikutuksiin sekä paikallisesti että seudullisesti. Maisema- ja näkymäanalyseissä tulee tuoda esiin kaikki lähialueen hankkeet. Lukuisten samalle alueelle keskittyvien hankkeiden vaikutukset maisemaan ja perinteisiin elinkeinoihin ja sitä kautta kulttuuriperintöön ovat yksittäistä hanketta laajempia ja merkittävämpiä. Kertautuvat yhteisvaikutukset tulee tunnistaa ja tuoda esiin. Lisäksi on syytä havainnollistaa ja arvioida myös lentoestevaloista aiheutuvat yhteisvaikutukset.

Museon näkemyksen mukaan uutta päivitettyä maisemavaikutusten arviointiin tuulivoimarakentamisessa -opasta on syytä hyödyntää ja käyttää.

Arkeologisen kulttuuriperinnön inventoinnin tarve on tuotu esiin. Museo luettelee lausunnossaan tunnettuja kohteita, joiden kunto ja aluerajaukset tulee tarkastaa inventoinnissa.

Välillä Karhakkamaa – Petäjäkoski suoritettu voimajohdon arkeologinen inventointi on ajantasainen. Jos sähkönsiirtoreitit sijaitsevat nykyisestä voimajohdosta kauempana kuin 200 metriä, on näillä alueilla suoritettava arkeologinen inventointi.

Metsähallitus

Osa Metsähallituksen Luontopalveluiden hallinnassa olevasta kiinteistöstä on sisällytetty hankealueeseen. Metsähallitus esittää, että luonnonsuojelutarkoituksiin varattu alue rajataan kokonaan hankealueen ulkopuolelle. Suojelu-Kuoppatormä on mukana parhaillaan käynnissä olevassa Länsi-Lapin säädösvalmistelussa, jossa se tullaan perustamaan valtion luonnonsuojelualueeksi.

Metsähallitus pitää tehtyjä selvityksiä suuren uhanalaisen petolinnun osalta riittämättöminä, sillä hankealueella ja sen läheisyydessä on petolinnulle soveltuvaa aluetta ja sopivaa elinympäristöä. Mahdollisen tuntemattoman reviiirin löytämiseksi on tärkeää toteuttaa alueella kattavat petolintutarkkailut riittävässä laajuudessa ja oikea-aikaisesti. Petolintuselvitykset tulee tehdä Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus (Luke) keskittyy lausunnossaan pääasiassa porotalouteen ja metsästyslaissa lueteltuihin riistalajeihin. YVA-ohjelman menetelmäkuvauksessa ei kerrota tarkemmin, millä tavalla tuulipuiston mahdollisia suoria ja välillisiä vaikutuksia tullaan arvioimaan. Luke huomauttaa, että tuulipuistojen rakentamiseen liittyvät muut vaikutukset, kuten kalliolouhinnan ja maa-aineisten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähkönsiirtoaseman ja sähkönsiirtoon tarvittavien voimajohtojen vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee myös huomioida. Luke näkee erittäin tärkeäksi, että vaikutusarviointia tehtäessä ja tuulipuiston mahdollista toteuttamissuunnitelmaa jatkettaessa neuvotteluja Palojärven paliskunnan kanssa jatketaan.

Luke toteaa, että soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa. Osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja, kun samoille reviiireille ja lajin esiintymisalueille (esim. porot ja suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Luke korostaa yhteisvaikutusten arvioinnin merkitystä.

Väylävirasto

Väyläviraston Tuulivoimalaohje tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa.

Suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Asiasta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus. Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen takia merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet.

Suunniteltu voimajohtoreitti risteää useiden maanteiden kanssa. Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet"-ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa.

Suunniteltu voimajohtoreitti risteää myös sähköistetyn Laurila–Kellosekä-radon kanssa. Rautatiealueella voimajohtojen rakentaminen tapahtuu lunastusluvalla ja vaatii sopimuksen rautatiealueella työskentelystä (ratalaki 36 §). Ratatyöluvan tarve on

tarkistettava ja noudatettava Väyläviraston ohjetta Radanpidon turvallisuusohjeet TURO (Väyläviraston ohjeita 111/2023), ohjetta Valtion rataverkon haltijan osaamis- ja pätevyysvaatimukset (Väyläviraston ohjeita 21/2022) sekä tarvittaessa Sähkörataohjeita (Liikenneviraston ohjeita 7/2016). Rautatieliikenteen liikennekatkoista on sovittava erikseen Fintraffic Raide Oy:n liikennesuunnittelun kanssa.

Ajantasainen ohje on tarkistettava ohjeluetelosta Väyläviraston verkkosivuilta.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, jolla on sähkömarkkina- ja määrätty verkkokehittämisen ja liittämisen velvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Kustakin liittymästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti. Fingrid laatii valtakunnalliset sähkönsiirtoverkkojen kehitystarpeet ja periaatteelliset ratkaisut yhtenä kokonaisuutena yhteistyössä alueelle voimantuotantoa suunnittelevien tahojen ja verkkoyhtiöiden kanssa.

Tuulivoima-alueella sijaitsee kaksi Fingridin 400 kV:n voimajohtoa. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna. Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle.

Voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto.

29.7.2024

Paliskuntain yhdistys

Suunnittelualue sijoittuu Palojärven paliskunnan eteläiseen osaan. Lausunnossa kuvataan Palojärven paliskunnan poronhoitoa ja hankealueen merkitystä poronhoidolle. Poronhoito on merkittävä elinkeino Pohjois-Suomessa.

Palojärven paliskunnassa on jo tuulivoimatuotantoa ja lukusia laajoja tuulivoimahankkeita selvittävänä. Lisäksi paliskunnan alueella on Rovaniemen keskusta ja sen asutusalueita, vt 4 ja rautatie ja alueelle on vireillä Rajapalojen kaivos. Paliskunnalla on erittäin suuri huoli elinkeinonsa alueiden riittävydestä ja sen jatkuvuudesta.

Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus. PHL 53 §:n mukaisia neuvotteluita tulee jatkaa YVA-selostusvaiheessa.

Lausunnossa tuodaan esille voimassa olevan Länsi-Lapin maakuntakaavan yleismääräys poronhoidon ja poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioon ottamisesta. Poronhoito on ekstensiivinen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu laajoihin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Lausunnossa selitetään paliskunnan infrastruktuuria, toimintaa ja toiminnallista ympäristöä.

Lausunnossa viitataan tutkimuksiin ja paliskuntien kokemuksiin tuulivoimaloiden vaikutuksista poronhoitoon sekä ehdotetaan, miten poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida.

Selvitysalueena tulee olla koko Palojärven paliskunta ja lähemmin eteläisen paliskunnan alueen poronhoito. Paliskuntain yhdistyksen näkemyksen mukaan hankealueen nykytilan kuvaus on poronhoidon osalta suppea, eikä se riittävästi kuvaa alueen merkitystä paliskunnan poronhoidolle eikä paliskunnan toimintaa alueella. YVA-ohjelman lähtötiedot ja arviointimenetelmät kappaleesta ei saa tarkkaa kuvaa, miten vaikutuksia aiotaan arvioida. Arvioinnissa tulee selvittää hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle ja hankkeen rakennelmien (voimat, voimajohto, tiestö ym.) ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin (määrä, laatu), porojen laidunten käyttöön, poronhoitotoimintaan (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit ym.) ja

29.7.2024

poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja (liikenne, rakentaminen, tippuva jää) tulee selvittää. Myös hankkeen vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää sekä suorat että välilliset vaikutukset rakentamisen ja toiminnan aikana sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin.

Paliskuntain yhdistys korostaa yhteisvaikutusten arviointia. Arvioinnissa tulee hyödyntää paikkatietoanalyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa. Paliskuntain yhdistys näkee välttämättömäksi, että eri hankkeiden toimijat selvittävät ja neuvottelevat yhteistyössä paliskuntien kanssa yhteisvaikutusten estämiskeinoista.

Hankkeen vaihtoehdoilla ei käytännössä ole eroa poronhoidon näkökulmasta, koska hanke sijaitsee keskellä paliskunnan eteläistä osaa. Paliskunnan länsirajalle on jo muodostumassa jatkuva tuulivoimateollisuusalue Tornionjoelle saakka. Outojängän hankkeen vuoksi menetettäisiin porojen laitumet keskeltä paliskunnan aluetta ja estetään laidunkierto jäljelle jääville paliskunnan eteläisille laidunalueille. Palojärven paliskunta katsoo, että hanke on erittäin haasteellinen yhteensovittaa poronhoidon kanssa. Paliskuntain yhdistys yhtyy näkemykseen. Hankkeen sijainti on poronhoidolle erittäin vaikea.

Tervolan riistanhoitoyhdistys

Tervolan riistanhoitoyhdistys tarkastelee ja antaa lausuntonsa riistahallintolain pohjalta. Tervolassa on useita tuulivoimahankkeita, jotka heikentävät luonnon monimuotoisuutta, riistakantojen elinympäristöjä, riistakantoja sekä metsästyksen ja riistanhoidon harjoittamista. Osa hankealueista sijoittuu ei-potentiaalisille (Lapin tuulivoimaselvitys) tuulivoima-alueille, jolloin niiden todellista tarvetta tulee myös harkita. Hankealueet koostavat keskenään laajan, suhteellisen yhtenäisen alueen, jolloin negatiiviset vaikutukset moninkertaistuvat. Riistanhoitoyhdistys pyytää tarkastelemaan tuulivoimahankkeiden vaikutuksia koko kunnan tasolla.

29.7.2024

Pesimälinnuston selvitykseen ole käytetty riittävästi resursseja. Tervolan riistanhoitoyhdistys ei hyväksy näin heikkotasoisista selvitystä. Pesimälinnusto tulee selvittää yksityiskohtaisesti ja yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

Tervolan riistanhoitoyhdistys esittää huolensa metsästyksen ja riistanhoidon harjoittamisen tulevaisuudesta Tervolassa. Paikallisten metsästysseurojen kanssa tulee käydä osallistavaa suunnittelua sekä huomioida heidän tarpeensa.

Tuleeko tuulivoimalla olemaan vaikutuksia Pisavaaran luonnonpuistoon.

Suomen luonnonsuojeluliitto Lapin piiri ry ja Kemin seudun luonnonsuojeluyhdistys ry

Yhdistykset katsovat, että hanke on täysin toteuttamiskelvoton. Hanketta ei tule toteuttaa, eikä myöskään siirtolinjaa tule rakentaa viereisten hankkeiden eduksi.

Lukuisten muiden tuulivoimateollisuushankkeiden määrä ja laajuus on kokonaisvaikutuksiltaan kohtuuton ja liian haitallinen alueen luonto- ja maisemakokonaisuuden sekä luonto- ja revontulimatkailun kannalta, eikä niitä haitallisia vaikutuksia voida erilaisilla kaavamääräyksillä riittävästi lieventää.

Hanke on tuhoisa Kätkävaaran luontomatkailun maisema-arvojen kannalta. Tuulivoima-alueet rikkovat rakenteillaan erämaisen maiseman, ja niiden välke- ja punavalot pilaavat yömaiseman, joka on välttämätön muun muassa revontulimatkailussa. Tuulivoimaloiden melu pilaa hiljaisten matkailualueiden potentiaalia.

Tuulivoima-alueet muodostavat erittäin haitallisen yhteisvaikutuksen alueen paikallislinnustolle ja muuttolinnuille sekä petolinnuille. Outojängän tuulivoima-alueen vaikutukset linnustoon ja luontoarvoihin on selvitetty liian puutteellisesti.

Yhteisvaikutukset on selvitetty puutteellisesti, eikä ole riittävästi otettu huomioon tutkimustuloksia. Äskettäin on uutisoitu tuulivoimahankkeesta, joka on tappanut petolinnun.

Hanke on täysin toteuttamiskelvoton, joten ainut oikea vaihtoehto on vaihtoehto 0. Hanketta ei tule toteuttaa, eikä myöskään siirtolinjaa tule rakentaa viereisten hankkeiden eduksi.

Yhdistykset tukevat alueen luontomatkailuyrittäjien kielteistä lausuntoa asiasta.

29.7.2024

Pro Lounais-Lapin kansallispuisto ry

Pro Lounais-Lapin kansallispuisto ry:n tarkoituksena on edistää Lounais-Lapin kansallispuiston perustamista ja sen tunnetuksi tekemistä.

Kätkävaaran alue on poikkeuksellisen merkittävä ja monipuolinen luontoympäristö. Alueella sijaitsee muun muassa Pisavaaran luonnonpuisto, jonka eläinkanta ja linnusto liikkuu myös hankealueella. Kils-Ristiaavan alue sisältyy Lounais-Lapin kansallispuiston ehdotukseen. Soidensuojelualue sijaitsee vain muutaman kilometrin päässä hankealueelta, joten eläimistö ja etenkin linnusto liikkuu myös hankealueella. Lausunnossa kuvataan edellä mainittuja alueita, niiden luontotyyppisiä ja suojelun perustana olevia ja alueella esiintyviä lajeja.

Hankealueellakin liikkuu paljon lintuja ja muita eläimiä, joita tuulivoimarakentaminen uhkaa. Louen pellot tunnetaan merkittävänä muuttolintujen levähdysalueena ja lintujen tarkkailualueena, jossa käydään seuraamassa teerien soidinmenoja matkailun ohjelmopalveluna.

Luontoarvot yhdessä Kätkävaaran lehdon ja lukuisien muiden luontokohteiden ja melko erämaisten purojen ja jokien kanssa tekevät Kätkävaaran alueesta Lounais-Lapin olosuhteissa korvaamattoman luontoympäristön, joka pitää säilyttää. Yhdistys katsoo, että alueelle tai sen läheisyyteen ei voida rakentaa tuulivoimaa.

Kätkävaaran luontomatkoja on kehitetty vuosikymmeniä ja se tunnetaan nyt Lounais-Lapin ehkä mielenkiintoisimpana retkikohteena ja luontomatkoalueena. Lausunnossa kuvataan Kätkävaaran maisemaa ja todetaan, että maisema ja rauhalliset metsät ovat tärkeitä elementtejä Kätkävaaran luontomatkoilun elinvoimaisuudelle.

Kätkävaaran kalliomaisema on luokiteltu Ympäristöministeriön Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet julkaisussa korkeimpaan arvoluokkaan. Myös hankealueella sijaitseva Luppovaara kuuluu tähän arvokkaimpaan maisemaluokkaan.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisalueeseen sisältyvät Louejoki, Vaajoki, Sivakkajoki ja Suksijoki ovat merkittäviä melontajokia.

29.7.2024

Lausunnossa todetaan, että alue sijaitsee Länsi-Lapin maakuntakaavassa matkailun vetovoima-alueella ja kuvataan kaavamääräys. Kätkävaara on Tervolan matkailun kohdealueista merkittävin.

Kätkävaaran alue on pimeämatkailun kannalta merkittävä. Mm. hirvien katselusafari on mahdollista järjestää vain Tervolan Kätkävaaran alueella. Myös patikkaretket Kätkävaaran luontopolulla ja Kilsiaavan linturetket sekä melontaretket erämaapuroilla perustuvat Kätkävaaran maisemiin ja poikkeuksellisen runsaaseen luontoon ja rauhalliseen luontoelämykseen. Tarvitaan 20 kilometrin suoja-alue tuulivoimarakentamiselta Kätkävaaran ympärille ja vahvistettua maakuntakaavaa tulee kunnioittaa päätöksenteossa. Tuulivoimaloita ei pidä sallia rakentaa edes maakuntakaavassa määritellyn matkailun vetovoima-alueen läheisyyteen. On erittäin tärkeää Lapin imagon ja vetovoiman säilyttämiseksi turvata tärkeimpien luontomatkailualueiden koskemattomuus.

Tuulivoimarakentaminen pilaisi retkikokemukset ympäristön muututtua teollisuusalueeksi. Luontomatkailun yritystoiminta jouduttaisiin lopettamaan kokonaan tai siirtämään muualle. Vahinko pitää korvata kokonaan, jos luontomatkailun harjoittaminen käy tuulivoimarakentamisen takia mahdottomaksi. Maisema on oleellinen osa luontomatkailukohteen vetovoimaa.

Matkailuyritykset ja paikalliset asukkaat vastustavat tuulivoiman rakentamista Lapin metsiin.

Yhdistys katsoo, että Tervolassa matkailun vetovoima-alueelle ja matkailun ja virkistykseen kehittämisalueelle eikä sen tai luonnonsuojelualueiden läheisyyteen pidä suunnitella tuulivoimarakentamista. Hanke sijoittuu muuttolintujen reitille ja sen tuntumassa sijaitsee myös petolintujen pesiä.

Lausunnossa luetellaan alueella toimivia luontomatkailuyrityksiä. Matkailuyrityksien toimintaedellytykset ja työpaikat on turvattava maakuntakaavan mukaisesti.

Tuulivoimarakentamiselle osoitetut alueet pitää osoittaa matkailun ja virkistykseen tarvitsemien alueiden ulkopuolelta ja riittävän etäisyyden päässä näistä sekä arvokkaista luonnonsuojelualueista. Tuulivoimaloiden vaikutusalue maisemaan on kymmeniä kilometrejä ja valovaikutus pimeämatkailuun dramaattinen. Yritykset ovat investoineet

29.7.2024

huomattavia summia luontomatkailun kehittämisen ja markkinointiin. Kätkävaaran alue on tämän takia Rovaniemen ja Kemin matkailukeskusten tunnetuin yksittäinen revontulimatkailukohde. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetut asianmukaiset alueet pitää säilyttää matkailun ja virkistyksen tarpeisiin.

Tuulivoimahankkeet vähentävät merkittävästi porojen laidunmaita ja häiritsevät porojen lajinomaista liikkumista ja vuosikiertoa. Porot karttavat tuulivoimaa. Erityisesti vasonta-alueiden käyttö sekä porojen kulkureitit voivat muuttua tuulivoimaloiden myötä. Tuulivoimarakentaminen tiestöineen pirstoo porojen luontaista elinympäristöä.

Kätkävaaran alue on Lounais-Lapin ehkä merkittävin retkeilyalue kävijämäärillä mitattuna. Kätkävaaralle on rakennettu 7 kilometriä pitkä luontopolku ja sitä on täydennetty hiljattain luolapolulla. Tervolan länsiosaan on myös ollut suunnitteilla erityinen ”Vaarojen vaellus” vaellusreitti. Esitetty kansallispuisto pitää myös sisällään paljon erilaisia retkikohteita, autiotupia, reittejä ja laavuja.

Maakuntakaavan mukainen matkailun vetovoima-alue pitää säilyttää vapaana tuulivoimarakentamisesta, eikä maisemavaikutusten vuoksi edes lähiseudulle pidä rakentaa tuulivoimaa.

Vapo Terra Oy ja Neova Oy

Lausunto koskee Neova -konsernin tytäryhtiön Vapo Terra Oy:n omistamia alueita sekä Neova Oy:n vuokraamia alueita. Hankealueeseen sisältyy osa Keskiaavan turvetuotantoalueesta. Vesienkäsittelyrakenteet ovat tärkeä osa turvetuotantoa ja ne tulee ottaa huomioon. Myös paloturvallisuusnäkökulma on tärkeä turvetuotantoalueen läheisyydessä ja sovitaa yhteen olemassa oleva ja seuraava maan käyttö ottaen huomioon nykyisen toiminnan ympäristölupa-, työturvallisuus- ja paloturvallisuusnäkökohdat.

Neova katsoo, että osayleiskaavassa tulee suhtautua kriittisesti muihin kuin tuulivoiman sijoittamispaikkojen merkintöihin, jotka saattavat rajoittaa ja jopa estää muuta maankäyttöä.

Lapland Welcome Oy

Kätkävaara tunnetaan Lounais-Lapin ehkä mielenkiintoisimpana retkikohteena ja luontomatkailualueena, jossa vierailee arviolta ainakin 50 000 matkailijaa vuodessa.

Kätkävaaran maisema ja rauhalliset metsät sekä ja ympäröivät laajat erämaat ovat tärkeitä elementtejä Kätkävaaran luontomatkailun elinvoimaisuudelle. Kätkävaaran kalliomaisema on luokiteltu Ympäristöministeriön Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet julkaisussa korkeimpaan arvoluokkaan. Myös hankealueella sijaitseva Luppovaara kuuluu tähän arvokkaimpaan maisemaluokkaan.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa on osoitettu viisi matkailun vetovoima-alueita, matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealuetta sekä yhdeksän maaseudun kehittämisen kohdealuetta. Kaavamääräyksen mukaan maisemallisesti herkillä alueilla, kuten maankohoamisrannikolla, jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden ja retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsitteilytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

Tervolan osalta matkailun vetovoima-alue ja matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealue on Kätkävaaran, Koivun, Louen sekä Kemijokivarren ja Tervolan kuntakeskuksen muodostama maakuntakaavakarttaan merkitty alue.

Luontomatkailun kannalta Kätkävaara on Tervolan matkailun vetovoima-alueista sekä matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueista merkittävin. Alueen luontomatkailutoiminta perustuu juuri poikkeuksellisen kauniiseen maisemaan ja sinne onkin rakennettu erittäin suosittu retkeilyreitti, Kätkävaaran luontopolku, sekä vielä erillinen kallioluolapolku. Alueella sijaitsee myös Pisavaaran luonnonpuisto ja Kätkävaaran länsipuolella Kilsiaapa-Ristivuoman soidensuojelualue. Louejoki, Vaajoki, Sivakkajoki ja Suksijoki ovat merkittäviä melontajokia. Luontoarvot yhdessä tekevät Kätkävaaran alueesta Lounais-Lapin olosuhteissa korvaamattoman luontoympäristön, joka pitää säilyttää. Alueelle tai sen läheisyyteen ei voida rakentaa tuulivoimaa.

Lausunnossa kuvataan Lapland Welcome Oy:n toimintaa.

Kätkävaaran alue on pimeämatkailun kannalta merkittävä alue, jonka ympärille on rakentunut työpaikkoja. Kyseessä on merkittävä luontomatkailun toimija ja työllistäjä.

Kätkävaaran alueella järjestetään myös hirvien katselusafaria, joka on mahdollista järjestää vain ko. alueella. Tervola on valtakunnallisesti merkittävää hirvitihentymäaluetta. Myös patikkaretket Kätkävaaran luontopolulla ja Kilsiaavan linturetket sekä melontaretket erämaapuroilla perustuvat Kätkävaaran maisemiin ja poikkeuksellisen runsaaseen luontoon ja rauhalliseen luontoelämykseen. Tarvitaan 20 kilometrin suoja-alue tuulivoimalarakentamiselta Kätkävaaran ympärille ja vahvistettua maakuntakaavaa tulee kunnioittaa päätöksenteossa. Tuulivoimaloita ei pidä sallia rakentaa matkailun vetovoima-alueen läheisyyteen, koska maisemavaikutus on liian merkittävä ja taloudelliset menetykset liian suuria. On erittäin tärkeää turvata tärkeimpien luontomatkailualueiden koskemattomuus.

Tuulivoimarakentaminen tälle alueelle pilaisi retkikokemukset ympäristön muututtua teollisuusalueeksi. Aiheutuva vahinko pitäisi korvata kokonaan, jos luontomatkailun harjoittaminen käy tuulivoimarakentamisen takia mahdottomaksi.

Lapland Welcome Oy on vuokrannut hotelliinteistön ja leirintäalueen Lapin Elämyslomat Ay:ltä vain 1,5 kilometrin päässä hankealueesta. Jos alueelle rakennetaan tuulivoimaloita, hotellin toiminta-ajatus menetetään. Siihen on investoitu huomattavia varoja ja hotellia on tarkoitus laajentaa. Menetykset pitäisi korvata täysimääräisenä.

Kätkävaara Aurora Chalets on yksityisessä omistuksessa oleva maatilamajoituskohde, jonka Lapland Welcome Oy on vuokrannut toiminnanharjoittajana ja jonka toiminta perustuu revontulimatkailuun. Jos tuulivoimaloita rakennetaan alueen läheisyyteen, yrityksen toiminta-ajatus pimeämatkailun ja luontomatkailun kohteena menetetään. Majoitustilat, reitit ja rakenteet on rakennettu siinä uskossa, että alue säilyy luontomatkailualueena.

Uusin kohde alueella on lomakiinteistö Koivumäki, jonka toiminta perustuu myös revontulimatkailijoiden majoittamiseen.

Tervolassa matkailun vetovoima-alueelle ja matkailun ja virkistykseen kehittämisalueelle eikä sen läheisyyteen pidä suunnitella tuulivoimarakentamista. Myöskään luonnonsuojelualueiden läheisyyteen ei pidä suunnitella tuulivoimarakentamista.

Suoalue on merkittävä retkeilyalue ja lintujen pesimäalue. Louen pellot ovat myös linturetkien kohde. Hanke sijoittuu muuttolintujen reitille. Alueen tuntumassa sijaitsee myös petolintujen pesä.

Lausunnossa luetellaan myös muita alueella toimivia luontomatkailuyrityksiä.

Olemassa olevien luontomatkailuyrityksien toimintaedellytykset ja työpaikat on turvattava maakuntakaavan mukaisesti. Tuulivoimarakentamiselle osoitetut alueet pitää osoittaa matkailun ja virkistyksen tarvitsemien alueiden ulkopuolelta ja riittävän etäisyyden päässä näistä sekä arvokkaista luonnonsuojelualueista. Tuulivoimaloiden vaikutusalue maisemaan on kymmeniä kilometrejä ja valovaikutus pimeämatkailuun dramaattinen. Yritykset ovat investoineet huomattavia summia luontomatkailun kehittämisen ja markkinointiin. Kätkävaaran alue on tämän takia Rovaniemen ja Kemin matkailukeskusten tunnetuin yksittäinen revontulimatkailukohde. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetut asianmukaiset alueet pitää säilyttää matkailun ja virkistyksen tarpeisiin.

Arctic Emotions Oy ja M Louen Kyläkauppa Oy

Arctic Emotions Oy harjoittaa luontomatkailua Louen kylän ja Kätkävaaran alueella ja toimii Tervolassa koordinaattorina useamman muun pienemmän matkailuyrityksen kanssa yhteistyössä. Tuotteet keskittyvät luonto ja hyvinvointimatkailuun, joissa Kätkävaaran luontokohde on merkittävässä asemassa.

Lausunnossa muistutetaan Tervolan tuulivoimastategiasta, mm. että Kätkävaaraan asetetaan viiden kilometrin säde suojavyöhykkeeksi sen korkeimmasta kohtaa mitattuna. Suunnitelmassa on otettava huomioon strategiassa esitetyt seikat.

Lausunnossa esitetään huoli entisen marmorilouhoksen, joka on merkittävä kuntalaisten vapaa-ajan vietto- ja uimapaikka, sijainnista suhteessa voimaloihin.

Lapin Elämyslomat, Kätkävaaran Luontokeskus, Haapalan mökit, Haapala cottages, Koivumäki holiday home ja Camping Wild Lapland

Lausunnon antavat yritykset ovat syntyneet kunnan houkutelua toukokuussa 1996 Kätkävaaraan luontomatkailuyrittäjiä vetovoimaisella luontoympäristöllä ja lupauksilla

kehittää luontomatkailun ympäristöä. Kätkävaara tunnetaan nyt Lounais-Lapin ehkä mielenkiintoisimpana retkikohteena ja luontomatkailualueena.

Kätkävaaralta avautuu ainutlaatuinen maisema ja sitä ympäröivät laajat erämaat. Maisema ja rauhalliset metsät ovat tärkeitä elementtejä Kätkävaaran luontomatkailun elinvoimaisuudelle. Kalliomaisema on luokiteltu Ympäristöministeriön Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaat kallioalueet julkaisussa korkeimpaan arvoluokkaan. Myös hankealueella sijaitseva Luppovaara kuuluu tähän arvokkaimpaan maisemaluokkaan.

Länsi-Lapin maakuntakaavassa Tervolan osalta matkailun vetovoima-alue ja matkailun ja virkistyskehittämisen kohdealue on Kätkävaaran, Koivun, Louen sekä Kemijokivarren ja Tervolan kuntakeskuksen muodostama maakuntakaavakarttaan merkitty alue.

Pisavaaran luonnonpuisto on alueen vetovoimatekijä. Lausunnossa kuvataan Pisavaaran luonnonpuistoa sekä sen luontotyyppejä ja lajeja. Kätkävaaran länsipuolella sijaitsee myös Kilsiaapa-Ristivuoman soidensuojelualue, josta on jätetty aloite Ympäristöministeriölle Lounais-Lapin kansallispuiston perustamiseksi. Lausunnossa kuvataan aluetta ja sen suojelun perusteina olevia lajeja. Maakuntakaavan matkailun ja virkistyskehittämisen alueeseen sisältyvät Louejoki, Vaajoki, Sivakkajoki ja Suksijoki ovat merkittäviä melontajokia.

Luontoarvot yhdessä tekevät Kätkävaaran alueesta Lounais-Lapin olosuhteissa korvaamattoman luontoympäristön, joka pitää säilyttää. Yritykset katsovat, että alueelle tai sen läheisyyteen ei voida rakentaa tuulivoimaa. Lausunnossa kuvataan yritysten toimintaa. Tuulivoimalat tulisivat suoraan näkökenttään.

Alueen vetovoima perustuu revontuli- ja luontomatkailuun. Revontulimatkailu on pimeämatkailua, minkä kannalta Kätkävaara on merkittävä alue. Alueella järjestetään kesäisin myös hirvien katselusafaria. Patikkaretket Kätkävaaran luontopolulla ja Kilsiaavan linturetket sekä melontaretket erämaapuroilla perustuvat Kätkävaaran maisemiin ja rauhalliseen luontoelämykseen. Yritykset katsovat, että tarvitaan 20 kilometrin suoja-alue tuulivoimalarakentamiselta Kätkävaaran ympärille ja vahvistettua maakuntakaavaa tulee kunnioittaa päätöksenteossa. Tuulivoimaloita ei pidä sallia

matkailun vetovoima-alueen läheisyyteen, koska maisemavaikutus on liian merkittävä ja taloudelliset menetykset liian suuria. On erittäin tärkeää Lapin imagon ja vetovoiman säilyttämiseksi turvata tärkeimpien luontomatkailualueiden koskemattomuus myös maiseman suhteen.

Revontulimatkailun ympärille on rakentunut työpaikkoja. Tuulivoimarakentaminen pilaisi retkikokemukset ympäristön muututtua teollisuusalueeksi. Luontomatkailun yritystoiminta jouduttaisiin lopettamaan kokonaan tai siirtämään muualle. Yrityksille aiheutunut taloudellinen vahinko on huomattava, työpaikkoja menetettäisiin ja rakennuskanta menettäisi arvonsa. Vahinko pitää korvata kokonaan, jos hanke toteutuu.

Kilsiaapa-Ristivuoman suoalue on merkittävä retkeilyalue ja lintujen pesimäalue. Louen pellot ovat linturetkien kohde ja hankealue sijoittuu muuttolintujen reitille. Alueen tuntumassa sijaitsee myös petolintujen pesiä.

Lausunnossa katsotaan, että luontomatkailuyrityksien toimintaedellytykset ja työpaikat on turvattava. Tuulivoiman rakentaminen matkailun vetovoima-alueiden ja merkittävien luonnonsuojelualueiden läheisyyteen pitää kieltää lailla. Tuulivoimaloiden vaikutusalue maisemaan on kymmeniä kilometrejä ja valovaikutus pimeämatkailuun dramaattinen. Yritykset ovat investoineet huomattavia summia luontomatkailun kehittämisen ja markkinointiin. Kätkävaaran alue on tämän takia Rovaniemen ja Kemlin matkailukeskusten tunnetuin yksittäinen revontulimatkailukohde. Länsi-Lapin maakuntakaavassa osoitetut asianmukaiset alueet pitää säilyttää matkailun ja virkistyksen tarpeisiin.

Digita Oy

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa ja tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Häiriöt vaikuttavat myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen.

29.7.2024

Vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi on erittäin tärkeää tutkia vaikutus lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Hankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi. Hankkeesta vastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

On erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä. Tuulivoimayhtiöt tulee jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan siten, että häiriöitä ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

29.7.2024

Telia Finland Oyj

Telia huomauttaa, että hankealueen läpi kulkee Telian radiolinkki ja pyytää toimittamaan lähimmäs linkkijännettä suunniteltujen tuulivoimaloiden sijaintikoordinaatit, jotta radiolinkin ja voimaloiden todellinen etäisyys toisistaan voidaan vahvistaa ja tarvittaessa selvittää radiolinkkien korvausvaihtoehdot sekä arvioida korvauskustannukset. Kunkin tuulivoimalan lavan ja radiolinkin välinen etäisyys tulee olla aina vähintään n.100 metriä.

Telia edellyttää, että radiolinkin korvaamiseen liittyvät kustannukset hyvitetään Telialle tuulivoimahankkeen toimesta, mikäli tuulivoimala katkaisee radiolinkin. Muussa tapauksessa linkkijänteen kohdalle suunnitellut tuulivoimalat on sijoitettava toisin tai jätettävä rakentamatta.

Hankkeen sähkönsiirtojohtoista pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Yhteenvedot mielipiteistä**Mielipide 1**

Hankealue sijoittuu hyvin lähelle Tervolan Louen maaseutuoppilaitoksen peltoja, jotka ovat keväisin merkittäviä suurten lintujen lepäilypaikka. Myös petolintujen muuttoa esiintyy alueella. Koska muuttoliikenne pelloilta saattaa tapahtua suoraan pohjoiseen suunnitellun tuulivoimapuiston läpi, tämä aiheuttaa välitöntä törmäysriskiä myllyihin.

Yhdessä alueen länsipuolella sijaitsevan tuulivoimapuiston kanssa Outojängän puisto tulisi lisäämään törmäysriskiä isojen lintujen osalta alueella. Kemijokivarsi on merkittävä isojen lintujen muuttolinja kevät ja syysmuuton aikaan.

Mielipiteessä esitetään tietoja lajihavainnoista.

Mielipide 2

Mielipiteessä todetaan, että Kätkävaarantiellä ja Kätkävaaran alueella sijaitsee erittäin uhanalaisen Pohjolan tumman mehiläisten yhdyskuntia. Tuulivoimalla sekä voimajohtolla on toteutuessaan hyvin merkittäviä negatiivisia vaikutuksia tämän

29.7.2024

uhanalaisen alkuperäisrodun olemassaoloon ja sen säilymiseen. Mielenpiteen esittäjät suosittelivat perehtymään laajasti myös hyönteisten vaikutuksiin ja niiden pariutumiseen, kuten lintujenkin. Tuulivoima ja voimajohtot haittaavat mehiläisten olemassaoloa, kasvatusta ja pariutumista alueilla, koska ne lentävät useiden kilometrien alueella. Tuulivoiman ja voimajohtojen sähkömagneettiset vaikutukset, värähtelyt ja infraäänit muun muassa häiritsevät lajia. Sen seurauksena tulee mehiläiskuolemia ja riskinä lajin sukupuuttoon kuoleminen.

Mielenpiteen esittäjät pyytävät ottamaan Pohjolan tumman mehiläisen vakavasti huomioon hankkeen suunnittelussa.

Mielipide 3

Mielipide koskee sähkönsiirtoyhteyttä Outojängän tuulipuistoalueelta Petäjäskoskelle. Edellisen kerran kun johtokatua laajennettiin, maapohja otettiin lunastusmenettelyllä. Tämä ei mielenpiteen esittäjän mielestä ole enää hyväksyttävä keino.

Kyseessä oleva tuotanto on perusinfran yli menevää liiketoimintaa, josta osapuolille pitää olla samantasoiset korvaukset. Mielenpiteen esittäjä vaatii, että siirtolinja-alue luetaan tuulipuiston pitkäaikaiseksi vuokra-alueeksi. Vuonna 2007 maksettu korvaus ei ole kohtuullinen.

Mielipide 4

Voimalahanke aiheuttaisi merkittäviä luonto- ja maisemahaittoja, mm. Pieskanojan turmeltuminen, josta on saatu arvokalaa. Vahinkoa aiheutuisi myös Autto-ojalle.

Alue on merkittävä lintujen pesimäalueena ja siellä esiintyy harvinaisia kasveja. Tuulivoimala-alueelle tehtäisiin paljon teitä, jotka häiritsisivät pintavesien kulkua ja siten tuhoaisivat näiden harvinaisten kasvien kasvupaikat.

Suunnitellulla tuulivoima-alueella on myös hirvien kulkureitit. Tuulivoimalahankkeella olisi huonoja seurauksia myös metsästykseseen, jolla on iso merkitys alueen ihmisille.

Maisemahaitat olisivat melkoiset, koska voimalat tulisivat Kätkävaaran puolella vakinaisten asuntojen välittömään läheisyyteen. Tervolan kunta on satsannut Kätkävaaran luontomatkailuun, ja tuulivoimalat eivät sovi luontoretkeilyyn ääreen.

Mielipiteen esittäjän kanta on, että Outojängän tuulivoimalahanketta ei tule rakentaa.

Mielipide 5

Mielipiteen esittäjät toteavat vaihtoehdosta VE0, että tuulivoimaloita tai vastaavaa sähkömäärää ei tarvitse tuottaa.

Tuulivoima pirstaloi luonnon voimala-alueineen, tiestöineen ja sähkölinjoineen ja heikentää huomattavasti alueen monimuotoisuutta. Tutkimuksissa linnut ja muut eläinlajit siirtyivät tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi. Ihmisen maankäytön myötä elinympäristöt köyhtyvät. Mielipiteen esittäjät katsovat, että ELY-keskuksen ja kunnanpäättäjien tulee tutustua tutkimuksiin ja tiedotteisiin. Mielipiteen esittäjien mielestä hankkeen yleisötilaisuudessa puheenjohtajan ja maanomistajien kommentit olivat hämmentäviä. Tuulivoima saa kunnissa ihmiset asettumaan toisiansa vastaan, mikä ei ole kenenkään etu.

Mielipiteen esittäjät katsovat, että tuulivoima tarvitsee sääntelyä, lakeja ja uusia (melu)mallinoksia, jotka vastaavat nykyisiä tuulivoimaloita. Suunnittelu Meri-Lapissa on täysin hallitsematonta ja hankkeet käsitellään yksi kerrallaan tutkimatta yhteisvaikutuksia. Lapin liiton selvitys 2024 tyhjentävästi kertoo, että tuulivoimaa ei haluta Lappiin. Tuulivoima ei tule ratkaisemaan sähköön huoltovarmuutta, eikä sillä tule olemaan vaikuttavuutta ilmastonmuutoksen torjunnassa.

Mielipiteen esittäjät katsovat, että konsulttina toimivan FCG:n täytyisi olla puolueeton, ei tuulivoimayhdistyksen jäsen. Kunnanjohtajan ei pitäisi kuulua STY:n valmistelemaan kunnanjohtajien neuvostoon, jonka tarkoitus on lobata tuulivoimaa. Haitat on tunnustettu lehdistössä. Kuntien pelko kiinteistöverojen tasauksesta valtiolle on todellinen. Verot kuuluvat kunnalle, koska kunnat saavat haitat. Outojängän hankkeella loukataan ihmisten oikeutta terveeseen elin- ja vapaa-ajan ympäristöön. Oma asuinpaikka pitää olla turvattu. Hankesuunnitelmaa vastustetaan.

29.7.2024

Hanke on Tervolan tuulivoimastrategian vastainen ja rikkoo etäisyysääntöä rakentamalla voimaloita liian lähelle asutusta. Kätkävaara on merkittävä luonto- ja pimeämatkailualue Tervolassa. Kätkävaaraan on asetettu viiden kilometrin säde suojavyöhykkeeksi. Myös tässä VSB rikkoo Tervolan tahtotilaa.

Jätelaki ei anna oikeutta jättää perustuksia maahan. Tuulivoimayhtiöiden ei pitäisi väistellä vastuutaan.

Tuulivoimalat häiritsevät merkittävästi mm. TV-signaalia. Tervolan haja-asutusalueella on jo entuudestaan huonot puhelin- ja tv-yhteydet, jotka tuulivoimaloiden vuoksi heikkenisivät entisestään.

Tervolaan on suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita. Tuulivoimalat laskevat kiinteistöjen arvoa.

Voimat levittävät ympäristöön mikromuovia. Mielenpitemässä esitetään tutkimus ja mikromuovista aiheutuvia terveysvaikutuksia. Nykyiset melumallinnuksen ohjeet (2014) eivät ole ajantasaisia ja johtavat melutason ja suojaetäisyyden aliarviointiin. Mielenpitemässä esitetään varoittavia esimerkkejä meluhaitoista.

Varevaaran voimalat aiheuttavat meluhaittaa ja nyt monelle tervolalaiselle haittaa tulee olemaan useammasta tuulivoimateollisuusalueesta.

Hankealueella on pohjavesialueita. Alueilla, joissa pohjavesiä tai sen läheisyydessä, täytyy rakentaminen kieltää. Öljy ja hydraulikkaneesteet ovat uhka. Hankealueella on pienvesistöjä, joilla on yhteys toisiinsa, läheisiin pohjavesialueisiin ja ympäröivään luontoon. Hankealueella on myös korkea harvinaisten kasvien määrä, tuulivoimarakentaminen on brutaalia ja se tulee muuttamaan alueen eliöstön, kasvuston ja jopa ilmaston toisenlaiseksi. Ennen Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen tuloksia pitäisi kaikki tuulivoimahankkeet keskeyttää, jotta saadaan selvitettyä todelliset haitat.

Mielenpitemen esittäjät toivovat, että tutustuttaisiin kolikon kääntöpuoleen: ihmisten ahdinkoon, hiilinielujen roimaan vähenemiseen, luonnon pirstaloitumiseen ja monimuotoisuuden pienemiseen tuulivoimateollisuusalueilla. Ympäri vuorokauden haittoja aiheuttavan teollisen toiminnan tuominen asuin ympäristössä tuntuu väärältä ja oikeuksien vastaiselta. Asukkailla on oikeus elää rauhassa, ilman että kotiin tunkeutuu melu ja välike, tai että keinovalo valaisee taivasta. Tervolan etu ei ole tuhota sitä, mikä

asukkaille on merkityksellistä ja arvokasta. Maaseudun ja matkailun arvostus on kasvanut. Ihmisillä on kaipuu kokea luonto aitona, sellaisena kuin se on. Matkailu on Tervolassa tuleva työllistäjä. Tuulivoima työllistää vain auringon. Huolto ja ohjaus tulee muualta.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

Hanke, sen sijainti ja koko sekä tarkoitus on kuvattu arviointiohjelmassa. Alustava voimalasijoittelu ja tiedot tuulivoimalan rakenteesta ja koosta sekä vaihtoehtoisista perustamistavoista on esitetty. Myös suunniteltu sähköaseman sijainti on kuvattu kartalla. Tuulivoimala-alueen ulkoisen ja sisäisen sähkönsiirron rakenteet on kuvattu. Huoltotieverkostoa tai maakaapeli sijaintia ei ole esitetty. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on tärkeä esittää myös suunnitelma huoltoteiden ja maakaapeli sijainnista, jotta niiden vaikutuksia voidaan arvioida.

Suunniteltuja voimalapaikkoja ei ole numeroitu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voimaloiden numeroiminen selkeyttäisi niihin viittaamista vaikutusten arvioinnissa ja lausunnoissa, joten ne on hyvä esittää YVA-selostuksessa.

YVA-ohjelmassa hankealue-termin käyttö on epä johdonmukaista. Yhteysviranomaisen korostaa, että myös sähkönsiirto on osa hanketta ja näin ollen olisi selkeämpää, mikäli hankealue-termillä viitattaisiin koko hankkeeseen.

Sähkönsiirto on esitetty arviointiohjelmassa alustavana suunnitelmana.

Yhteysviranomaisen pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että voimajohto itsessään edellyttää YVA-menettelyn. Voimajohdon osa hankkeesta tulee kuvata ja sen vaikutukset arvioida niin yksityiskohtaisesti kuin sillä olisi oma YVA-menettelynsä.

Voimajohto sijaitsee samassa johtokäytävässä useiden muiden tuulivoimahankkeiden voimajohtojen kanssa. YVA-ohjelman mukaan voimajohtoreitin tarkempi suunnittelu toteutetaan yhdessä Fingrid Oyj:n ja lähialueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee kuvata ainakin alustavasti,

kuinka monta voimajohtoa rakennetaan rinnakkain, kuinka suuren johtokäytävän ne tarvitsevat, vai voidaanko voimajohtoja yhdistää ja miten se toteutetaan.

Yhteysviranomaisen toteaa, että maa-ainesten otto on osa hanketta. Jäljempin tässä lausunnossa otetaan tarkemmin kantaa hankkeessa tarvittavien maa-ainesten huomioon ottamiseen hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-ohjelman mukaan YVA-ohjelmavaiheessa tarkastellaan hankealuetta kokonaisuutena ja voimalamäärä on mitoitettu sen perusteella, minkä verran alueelle arvioidaan mahtuvan tuulivoimaa. Tästä voimaloiden maksimimäärästä on muodostettu kaksi hankevaihtoehtoa sekä niin kutsuttu 0-vaihtoehto. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että otetaan huomioon selvitysten tulokset niin, että muodostetaan tarvittaessa myös uusia vaihtoehtoja.

Tehtyjen luontoselvitysten tuloksia ei ole esitetty arviointiohjelmassa, joten yhteysviranomaisen ei voi ottaa tarkemmin kantaa suunniteltuihin voimalapaikkoihin. Mikäli luontoselvityksissä havaitaan arvokkaita kohteita niissä osissa hankealuetta, joihin kohdistuu rakentamista (voimalapaikat, huoltotiet, maakaapeli, voimajohdon pylväät), hanketta tulee muuttaa tai arviointiselostuksessa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jolla haitalliset vaikutukset voidaan estää.

Vaihtoehdossa VE1 kaksi voimalaa on sijoitettu paikalle, missä vaikutukset pelkästään voimalarakentamisella huuressammallahteisiin tai erittäin uhanalaisiin kasveihin ovat mahdollisia. Suurella osalla vaihtoehdon VE1 itäisimmällä osalla on haasteellista löytää huoltoteille linjauksia, joiden rakentamisella ei olisi huomattavia haitallisia vaikutuksia alueen arvokkaille luontotyypeille ja lajistolle. Molemmille tuulivoimala-aluevaihtoehdoille on sijoitettu voimalapaikka Kivimaan koillisosaan, missä sijaitsee todennäköisesti luonnonsuojelulain (9/2023) 64 §:n mukainen kalkkikalliot-luontotyyppikohde. Osa voimalapaikoista on sijoitettu hyvin lähelle Vaajoen ja Autto-ojan uomia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että edellä mainitut tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan pohjavesialueelle tai

pohjavesirajauksen välittömään läheisyyteen ei tule suunnitella voimalapaikkoja tai muuta rakentamista.

Voimalapaikkojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimala-alueen sijainti lähellä Fingrid Oyj:n voimajohtoja. Fingrid esittää lausunnossaan voimajohtojen etäisyysvaatimukset rakentamiselle. Lausunto tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa.

YVA-ohjelmasta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota tuulivoimala-alueen ja asutuksen sekä matkailu- ja virkistyskohteiden väliseen suojaetäisyyteen. Esimerkiksi Meri-Lapin ympäristöpalvelut katsoo, että tuulivoimalat tulisi sijoittaa suunnitelmassa siten että lähimpään asuin- ja lomarakennukseen olisi vähintään kahden kilometrin suojaetäisyys. Osa Metsähallituksen Luontopalveluiden hallinnassa olevasta kiinteistöstä Suojelu-Kuoppatormä on sisällytetty hankealueeseen. Metsähallitus esittää, että luonnonsuojelutarkoituksiin varattu alue rajataan kokonaan hankealueen ulkopuolelle. Luonnonvarakeskus katsoo, että soidinselvitysten tulokset tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan lausunnoissa esitetty tulee ottaa huomioon hankkeen ja voimalapaikkojen suunnittelussa.

YVA-ohjelmassa sähkönsiirron osalta tarkastellaan liittymistä Petäjäskosken sähköasemalle. Tervolan kunta pitää tärkeänä, että eri hankkeiden sähkönsiirtoyhteyksiä yhteensovitetään ja hyödynnetään olemassa olevia voimajohtokäytäviä, mikä on otettu hyvin huomioon sähkönsiirron vaihtoehdoissa. Arviointiohjelman mukaan myös lähempien liittymispisteiden vaihtoehtoja selvitetään, jotka toteutuessaan lyhentäisivät sähkönsiirtoreitin pituutta. Liittymistä valtakunnan verkkoon näiltä liittymäpisteiltä tarkastellaan suunnittelun edetessä. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että mikäli hankkeen sähkönsiirto muuttuu siitä, mistä yhteysviranomaisen on antanut perustellun päätelmän, tulee uuden sähkönsiirtovaihtoehdon osalta mahdollisesti täydentää YVA-selostusta. Yhteysviranomaisen kehottaa hankkeesta vastaavaa tunnistamaan kaikki mahdolliset sähkönsiirron vaihtoehdot jo nyt.

Yhteysviranomaisen käsittelee vaihtoehtoja myös vaikutustyypeittäin jäljemmin lausunnossa.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

Hankkeen suunnittelun ja toteutuksen tavoiteaikataulu on esitetty YVA-ohjelmassa. Myös hankkeen YVA-menettelyn ja osayleiskaavan laadinnan karkea aikataulu on esitetty. YVA-ohjelman mukaan tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan yhteensovittaa YVA- ja kaavoitusmenettelyjen aikatauluja. Aikatauluja on käsitelty arviointiohjelman eri luvuissa.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että aikatauluja pyritään yhteensovittamaan, mutta ne tulee esittää selkeämmin arviointiselostuksessa. Olisi selkeämpää, jos hankkeen suunnittelun kaikki aikataulut olisi koottu yhteen taulukkoon tai kaavioon, jossa esitettäisiin myös neuvottelujen ja muun vuorovaikutuksen suunniteltu aikataulu.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimahankkeet, lähimpänä tuulivoimala-alueeseen rajautuva Varevaaran tuulivoimapuisto. Myös muita hankkeita, mm. kaivoshankkeet, on tunnistettu. Muiden tuulivoimahankkeiden voimajohtoja ei ole esitetty arviointiohjelmassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että olemassa olevien voimajohtojen, voimajohtohankkeiden sekä muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirron kuvaaminen YVA-selostuksessa on tärkeää kokonaiskuvan hahmottamiseksi. Arviointiohjelmasta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota osittain hankealueella sijaitsevaan turvetuotantoalueeseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa, onko hankkeen vaikutusalueella myös muita hankkeita (esimerkiksi maa-ainesten otto).

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen

Kaavoitus

Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavaa.

Tuulivoimayleiskaavoitus on vireillä tuulivoimaloiden alueella ja siitä vastaa Tervolan

29.7.2024

kunta. Hankkeesta vastaavan tekemä kaavoitusaloite on hyväksytty Tervolan kunnanhallituksen päätöksellä 9.7.2021. Kaavan vireille tulosta kuulutettu 30.5.2024 ja sen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 30.5.-28.6.2024. Tuulivoimaosayleiskaavan suunnittelualan alustava rajausta sisältää molemmat arviointiohjelmassa esitetyt tuulivoimala-alueen vaihtoehdot. Voimajohton alueelle ei ole esitetty laadittavaksi yleiskaavaa.

YVA-ohjelmasta ei käy selkeästi ilmi kaavoitusmenettelyn ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen tuulivoimaosayleiskaava laaditaan erillisenä menettelynä, mutta aikataulullisesti yhteensovitettuna YVA-menettelyn kanssa. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan hankkeesta vastaavan tarkoituksena on yhteensovittaa YVA- ja kaavoitusmenettelyjen aikatauluja niin, että niistä voidaan järjestää esimerkiksi yhteiset yleisötilaisuudet. Kuitenkaan aikataulullisella yhteensovittamisella ei tässä hankkeessa tarkoiteta YVA-lain 22 §:n mukaista kuulemisten yhteensovittamista.

Natura-arviointi

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat Natura 2000 -alueet.

YVA-ohjelmassa on esitetty, että YVA-menettelyn yhteydessä laaditaan Natura-arvioinnin tarveharkinta niille hankealueen ympäristöön sijoittuville Natura-alueille, joihin hankkeella saattaa olla potentiaalisia vaikutuksia. Natura-arvioinnin tarveharkinnan johtopäätöksenä esitetään arvio siitä, tuleeko hankkeesta laatia varsinainen luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi. Arviointiohjelmasta ei käy ilmi, onko mahdollinen Natura-arviointi tai arvioinnit tarkoitus tehdä YVA-menettelyn yhteydessä vai erikseen.

Hankealueelle tai voimajohtoreiteille ei sijoitu Natura-alueita. Lähin Natura-alue, Kivimaan lehdot (FI1301806), joka on liitetty Natura-alueverkostoon luontodirektiivin perusteella, sijoittuu hankealueiden VE1 ja VE2 länsipuolelle noin 330 metrin etäisyydelle hankealueiden rajasta. Lähimpiin voimalapaikkoihin kyseisestä Natura-alueesta on etäisyyttä noin 1,3 kilometriä molemmissa vaihtoehdoissa.

29.7.2024

Voimajohtoreittejä lähin Natura-alue, Karhuaapa-Heinijänkä-Kokonräme (FI1301812), sijoittuu voimajohtoreittien eteläpuolelle noin 340 metrin etäisyydelle vaihtoehdosta VEA ja noin 225 metrin etäisyydelle vaihtoehdosta VEB. Toinen voimajohtoreittien läheisyyteen sijoittuva Natura-alue on Pisavaara, joka sijaitsee voimajohtoreittien pohjoispuolella noin 270 metrin etäisyydellä vaihtoehdosta VEA ja 390 metrin etäisyydellä vaihtoehdosta VEB. Sekä Karhuaapa-Heinijänkä-Kokonräme -Natura-alue että Pisavaaran Natura-alue on liitetty Natura-alueverkostoon luontodirektiivin perusteella.

Lähimmät myös lintudirektiivin perusteella Natura-alueverkostoon liitetyt Natura-alueet ovat Kilsiaapa-Ristivuoma (FI1301810) sekä Mustiaapa–Kaattasjärvi (FI1301301). Nämä pinta-aloiltaan laajat Natura-alueet sijaitsevat yli 7 km:n kilometrin etäisyydellä tuotantoaluevaihtoehtojen ja sähkösiirtolinjojen pohjoispuolella. Näiden läheisyydessä sijaitsee myös kaksi pienempää lintudirektiivin perusteella verkostoon liitettyä Natura-aluetta Meltosjärvet-Pysäjäjärvi (FI1302104) sekä Ahvenjärvi-Lehdonjärvi (FI1302108). Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimahankkeella voi olla vaikutuksia alueiden pesimälinnustoon, mikäli tuulivoimapuisto yksin tai yhdessä muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa muodostaa esteen alueen pesimälinnuston muuttoreiteille. Siten myös näiden Natura-alueiden osalta Natura-arvioinnin tarve tulee selvittää, vaikka osa Natura-alueista sijaitsee YVA-ohjelmassa esitettyä 10 km:n etäisyys rajaa kauempana. Yhteysviranomaisen katsoo, että Natura-arvioinnin tarve tulee arvioida perustellusti kaikkien neljän yllä mainitun lintudirektiivin perusteella Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn Natura-alueen (SPA-alue) osalta YVA-selostuksessa. Mikäli hankkeen merkittäviä vaikutuksia näiden Natura-alueiden suojeluperusteisiin ei voida poissulkea, tulee vaikutuksista tehdä Natura-arviointi. Yhteysviranomaisen korostaa, että arvioinnin lähtökohdانا tulee olla ajantasaiset ja tarkat laji- ja luontotyyppitiedot. Ilman ajantasaisiin tietoihin perustuvaa arviointia ei voida pitää asianmukaisena. Arvioinnissa on otettava huomioon sekä tuotantoalueen, että voimajohtojen rakentamisen vaikutukset sekä yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa mukaan lukien mahdolliset lieventävät toimenpiteet, joilla vaikutuksia voitaisiin vähentää. Laaditun arvioinnin perusteella on varmistuttava, aiheutuuko suojelun perusteena oleville luonnonarvoille

joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että osa hankealueesta sijoittuu valtion maille, joten hankkeella on poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n mukainen neuvotteluvollisuus. Hankkeesta järjestettiin PHL:n mukainen neuvottelu 2.5.2024 Rovaniemellä. Neuvotteluun osallistuivat Palojärven paliskunnan, Metsähallituksen, Paliskuntain yhdistyksen, yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaavan ja konsultin edustajat.

YVA-ohjelmassa ei ole esitetty, aiotaanko PHL 53 §:n mukaisia tai kaltaisia neuvotteluita jatkaa. Paliskuntain yhdistys katsoo lausunnossaan, että neuvotteluita tulee jatkaa YVA-selostusvaiheessa ja muistuttaa, että hyvistä neuvottelukäytännöistä eli siitä, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, tasapuolisin tiedoin ja että neuvotteluiden lähtökohtana on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että neuvotteluiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon paliskunnan toiveet sekä Paliskuntain yhdistyksen lausunto. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan neuvotteluita on tarpeen jatkaa myös ennen YVA-selostuksen nähtävillä oloa, kun luonnos poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on valmis, sekä kaavoitusmenettelyn aikana. Neuvotteluita ja muuta yhteydenpitoa paliskuntien kanssa tulee järjestää oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Neuvottelut on hyvä aikatauluttaa ja esittää YVA-selostuksen aikataulua kuvaavissa taulukoissa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

YVA-ohjelmassa ei ole esitetty ollenkaan valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (VAT) tai tunnistettu, että ne ohjaavat maankäytön suunnittelua. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa, mitkä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat tätä hanketta sekä kuvata, miten tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentaminen edistävät näitä tavoitteita.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen toteuttamiseen tarvittavia lupia ja suunnitelmia on esitetty YVA-ohjelmassa taulukkomuodossa. Säädökset ja viranomaiset on tunnistettu oikein.

Yhteysviranomainen katsoo, että esittelyä tulee tarkentaa YVA-selostukseen taulukon lisäksi myös kirjallisella tarkastelulla ja esittämällä säännökset.

YVA-ohjelman lupatarkastelusta puuttuu useita tuulivoima- ja voimajohtohankkeessa tarvittavia lupia. Esimerkiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaista lunastuslupaa tai tutkimuslupaa ei ole tunnistettu. Myös arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa on tuotu esille useita hankkeessa mahdollisesti tarvittavia lupia, suunnitelmia ja ilmoituksia. Yhteysviranomainen katsoo, että tarkastelua tulee täydentää YVA-selostukseen esittämällä YVA-ohjelmasta puuttuvat luvat. YVA-selostuksessa on hyvä tunnistaa myös hankkeessa tarvittavat ilmoitukset ja lausunnot, esimerkiksi Puolustusvoimien lausunto ja Fingrid Oyj:n risteämälausunto.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeessa mahdollisesti tarvittavat ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) mukainen ympäristölupa ja vesilain (VL, 587/2011) mukaiset luvat. Yhteysviranomainen muistuttaa, että myös vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantaminen edellyttää poikkeamisen hakemista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen vaarantamiskiellosta, mikäli vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Yhteysviranomainen korostaa, että poikkeamista lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta voidaan edellyttää, vaikka hanke itsessään ei vaatisikaan vesilain 3 luvun 2 §:n perusteella vesitalouslupaa. Tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai välkevaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (YSL 180 §). Yhteysviranomainen korostaa, että tuulivoimahankkeet tulee lähtökohtaisesti suunnitella siten, ettei ympäristölupaa tai vesilain mukaisia lupia tarvita.

Lupatarkastelussa ei ole otettu huomioon mahdollisia luonnonsuojelulailla suojeltujen tai tiukasti suojeltujen luontotyyppien hävittämisen- ja heikentämiskiellosta poikkeamisesta

mahdollisesti tarvittavaa lupaa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hanke tulee lähtökohtaisesti suunnitella niin, etteivät luonnonsuojelulain mukaiset poikkeamisluvat ole tarpeen.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen voidaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde/kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä. Yhteysviranomaisen korostaa edellä mainittujen tietojen tärkeyttä arvioitaessa myöhemmin arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua sekä hankkeesta aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarvioinnin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehdyt mallinnukset ja muut arvioinnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen rajaus

YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusalueiden rajaukset selkeästi. Hankkeesta vastaavan tulee varmistua siitä, ettei hankkeen merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

Vaihtoehtojen vertailu

YVA-ohjelman mukaan vaihtoehtojen vertailumenetelmä on ns. erittelevä menetelmä. Vaihtoehtojen vertailusta laaditaan yhteenveto sekä sanallisena että taulukkomuodossa. Yhteysviranomainen katsoo, että erittelevä menetelmä on sopiva esittämään vaihtoehtojen eroja. Yhteysviranomainen kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että taulukkomuotoisessa vertailussa värikoodien eli merkittävyyden lisäksi esitetään vaikutus, koska se on olennainen osa erittelevää menetelmää.

Merkittävyyden määrittäminen

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna, koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys.

Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne

YVA-ohjelmassa on kuvattu alueen kaavoitustilannetta ja tunnistettu hankealueella voimassa olevat Länsi-Lapin maakuntakaava sekä Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava.

Arviointiohjelmassa on tuotu esille suunniteltua tuulivoimaloiden ja sähkölinjan aluetta koskevia kaavamerkintöjä sekä soveltuvin osin koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä. YVA-selostuksesta tulee ilmetä myös kaavamääräykset sekä tuoda esille hankealuetta lähellä sijaitseva keskuskylä Loue. YVA-selostuksessa tulee

arvioida hankkeen suhde maakuntakaavan ratkaisuihin sekä hankkeesta aiheutuvat mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken.

Lapin liitto katsoo lausunnossaan, että maakuntakaavan suunnittelumääräysten näkökulmasta tulee yhteisvaikutusten arvioinnissa erityisesti keskittyä maisemavaikutuksiin ja poronhoitoon sekä huomioida vaikutukset ilmavalvontatutkiin sekä puolustusvoimien radioyhteyksiin. Luonnonvarakeskus ja Paliskuntain yhdistys korostavat lausunnoissaan maakuntakaavan määräysten mukaista poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Useissa lausunnoissa tuodaan esille maakuntakaavan matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueet ja maaseudun kehittämisen kohdealueet. Yhteysviranomaisen katsoo arvioinnin tarpeelliseksi myös näistä näkökulmista.

Yhteysviranomaisen toteaa, että maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 32 §:n mukaisesti ohjeena yleiskaavan laatimiselle. Hanke on merkitykseltään seudullinen tuulivoima-alue, joka sijaitsee maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Yhteysviranomaisen korostaa seudullisten selvitysten ja vaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Vaikutusten seudullisessa arvioinnissa tulee ottaa huomioon erityisesti Lapin liiton lausunto.

YVA-ohjelmassa on kuvattu tuulivoimama-alueen merkitystä yhdyskuntarakenteessa. Tuulivoimama-alueet ovat metsätalousaluetta ja niiden lähiympäristö on metsätalousaluetta ja maaseutua. Kyläasutus on keskittynyt Kemijoen peltoalueiden reunamille ja teiden varsille. Alle 10 kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimalapaikoista sijaitsevia kyliä ovat Tervolan Loue, Mattinen, Peura ja Koivun kylä. Asutusta on eniten hankealueen eteläpuolella. Sähkönsiirtoreittien lähialue on metsätalousaluetta ja Petäjäskosken sähköaseman ympäristössä on kyläasutusta.

Tuulivoimahankkeella voi olla yhdyskuntarakenteellista merkitystä, mikäli se vaikuttaa muiden toimintojen sijoittumiseen ja aluevarausten osoittamiseen kaavoituksessa. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitseviin asuin- ja lomarakennuksiin ja katsoo, että hankkeesta vastaavan on osoitettava, ettei hankealueella todellisuudessa ole asukkaita. YVA-selostuksessa tulee esittää, missä käytössä ko. rakennukset ovat. Asian tarkistaminen

kunnasta ei ole riittävää, vaan sitä tulee selvittää yhdessä kiinteistöjen omistajien kanssa.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että ympäristövaikutuksen käsite sisältää myös hankkeen aiheuttamat vaikutukset aineelliseen omaisuuteen. YVA-ohjelman mukaan arvioitaessa vaikutuksia aineelliseen omaisuuteen otetaan huomioon hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset siihen, miten hanke vaikuttaa mahdollisuuteen käyttää kiinteää ja irtainta omaisuutta. Arviointiohjelmasta annetussa palautteessa nousee esille huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ja käytettävyyteen (mm. voimajohdot). Yhteysviranomaisen näkemyksen tuulivoimala-alueen ja voimajohdon vaikutukset myös aineellisen omaisuuden käyttöön tulee arvioida.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Asutuksen sijoittuminen ja luonne on esitetty YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että vaikka tuulivoimala-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevien asuin- ja lomarakennusten määrä on pieni, alle kymmenen kilometrin etäisyydellä sijaitsee yli 900 asuin- ja yli 200 lomarakennusta. Näistä lähimmät sijaitsevat hyvin lähellä voimaloita. Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset nousevat esille useissa lausunnoissa ja mielipiteissä.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu ihmisiin kohdistuvien kokonaisvaikutusten arvioinnin tarve. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käsitellään hankkeen vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Vaikutusten arvioinnissa painotetaan hankealueen lähialuetta ja sen tueksi sekä paikallisen osallistumisen lisäämiseksi toteutetaan asukaskysely. YVA-ohjelman mukaan kysely kohdennetaan yhteensä 300 kotitalouteen hankkeen lähialueella tuulivoimala-aluetta ja voimajohtoreittejä lähimpien asuinrakennusten ja loma-asuntojen omistajille.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asukaskysely sekä lausuntojen, mielipiteiden ja yleisötilaisuuden hyödyntäminen osana ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia on hyvä menetelmä. Yhteysviranomaisen katsoo, että asukaskysely tulee toteuttaa tarpeeksi laajalla alueella (vähintään 10 km) kattaen lähimmät kylät, sekä voimajohdon vaikutusalueella. Kyselyssä tulee ottaa huomioon myös asukkaat ja loma-asukkaat, ei

pelkästään kiinteistön omistajia. Sähköisen kyselyn lisäksi lähialueen asukkaiden ja kiinteistönomistajien lähestyminen postitse on suositeltavaa. Tämä todennäköisesti lisää kyselyn vastaajamäärää ja parantaisi myös hankkeesta tiedottamista.

Yhteysviranomaisen korostaa, että kyselyjen, haastattelujen ym. selvitysten tulokset tulee esittää YVA-selostuksessa tai sen liitteenä.

YVA-ohjelman mukaan terveysvaikutusten arvioinnissa huomioidaan tuulivoimaloiden aiheuttama melu ja välke sekä voimajohdon sähkö- ja magneettikentät. Hankkeessa tehtävien mallinnusten tuottamia tuloksia verrataan nykytilanteeseen sekä viranomaisten asettamiin ohje- ja raja-arvoihin. Vaikutusten arvioinnissa huomioidaan viimeisimmät ja ajankohtaiset viranomaisten tutkimukset tuulivoimaloiden ja voimajohtojen aiheuttamista vaikutuksista ihmisten terveyteen.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetyt menetelmät hankkeen terveysvaikutusten arviointiin ovat asianmukaiset. Arvioinnissa on myös hyvä selvittää, millaisia ajatuksia ja pelkoja asukkailla on terveysvaikutuksiin liittyen ja YVA-selostuksessa arvioida hankkeen terveysvaikutuksia mm. tutkimuksiin perustuen. Yhteysviranomaisen näkee hyvänä, että arviointiin on sisällytetty melun ja välkkeen lisäksi asukkaissa huolta aiheuttavat sähkö- ja magneettikentät mahdollisena terveysvaikutuksena, sillä ne nousevat esille myös arviointiohjelmasta annetussa palautteessa. Yhteysviranomaisen katsoo, että terveysvaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet, erityisesti terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Virkistyskäytön nykytilaa on kuvattu arviointiohjelmassa ja metsästyksen nykytila kuvataan YVA-selostuksessa. YVA-ohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä tuodaan esille virkistyskäytölle ja metsästykselle tärkeitä alueita ja kohteita, jotka tulee täydentää nykytilan kuvaukseen ja ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnista ei ole esitetty suunnitelmaa, mutta siihen ja metsästykseseen kohdistuvia yhteisvaikutuksia arvioidaan arviointiohjelman mukaan mm. asukaskyselyn ja toimijoiden haastattelujen perusteella sekä hankkeesta saadun muun yleisöpalautteen perusteella. Hankkeen ja sen vaikutusalueen merkitys virkistyskäytössä nousee esille arviointiohjelmasta saadussa

palautteessa, joten yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten arviointiin tulee erityisesti kiinnittää huomiota.

YVA-ohjelman mukaan hankealueen riistakantojen tilaa ja kannanvaihteluita selvitetään Luonnonvarakeskuksen aineistojen perusteella sekä haastatteleamalla hankealueella toimivien metsästysseurojen edustajia. Riistakantojen sekä haastatteluilla saatujen metsästäjien kokemusten perusteella arvioidaan hankkeen vaikutuksia metsästykselle virkistyskäyttömuotona. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointi tulee tehdä yhteistyössä metsästysseurojen kanssa ja ottaa huomioon myös arviointiohjelmasta annettu palaute, erityisesti Tervolan riistanhoitoyhdistyksen lausunto.

Yleisötilaisuudessa esitettiin toive metsästysseuroille järjestettävästä tilaisuudesta. Yhteysviranomainen katsoo, että tilaisuudessa olisi mahdollisuus saada hyvin nykytilatietoa hankealueesta ja sen järjestäminen parantaisi vaikutusten arvioinnin laatua sekä hankkeen suunnitteluun osallistumista.

Melu ja välke

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetyt menetelmät tuulivoimahankkeen melu- ja välkevaikutusten arviointiin ovat asianmukaiset ja riittävät. Tuulivoimahankkeen toiminnan aikaisia meluvaikutuksia ympäristöön arvioidaan Ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 mukaisten melumallinnusten avulla. Yhteysviranomainen tarkentaa, että myös mallinnustietojen raportointi (mm. raportointitaulukot) tulee tehdä tämän ohjeen mukaisesti.

Arviointiselostuksessa tulee esittää selkeästi mahdolliset mallinnuksessa käytettyjen ja hankkeen mukaisten voimalatyyppien eroavuudet mm. voimaloiden tehon, korkeuden ja roottorin halkaisijan osalta. Lisäksi on kuvattava perustellusti mallin luotettavuutta hankkeen voimalatyypeille sekä arvioitava, miten eroavuudet vaikuttavat lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Tämä on tarpeen erityisesti siinä tapauksessa, jos mallinnusta ei voida laatia hankkeen maksimivoimalatyypille. Mahdolliset poikkeavuudet ja epävarmuustekijät lähtömelutasossa tulee esittää myös pienitaajuisen melun leviämistä esitettävien laskelmien osalta. Mallinnustuloksiin sisältyvät epävarmuudet ja tiedossa olevat mahdolliset virhelähteet on kuvattava YVA-selostuksessa selkeästi.

29.7.2024

Vastaavasti myös välkevaikutuksien osalta mahdolliset eroavaisuudet mallinnuksessa käytettyjen ja hankkeen mukaisten voimalatyyppeiden välillä on tuotava selkeästi esille sekä arvioitava niiden vaikutus välkkeen muodostumiseen.

Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on esitetty huoli hankkeen meluvaikutuksista. Yhteysviranomaisen katsoo, että melumallinnuksen pohjalta tehtävässä asiantuntija-arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota myös niihin kohteisiin, joilla ollaan lähellä ohje- tai raja-arvoja. Arvioinnissa on otettava huomioon, että hankkeen melu ja välke voidaan kokea häiritsevänä, vaikka raja- tai ohjearvojen ylittymistä ei tapahtuisikaan. Meluselvityksen lopputuloksena saatavien meluvyöhykkeiden lisäksi YVA-selostuksessa tulee esittää numeroarvona tuulipuiston aiheuttama melutaso lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, kuten lähimmillä asuin- ja lomarakennuksilla.

Matkailu

YVA-ohjelmassa on tuotu esille hankkeen vaikutukset matkailuun osana elinkeinoihin ja maankäyttöön kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia matkailuun ja niitä on syytä tarkastella omana kokonaisuutenaan, jotta arvioidaan matkailuun kohdistuva kokonaisvaikutus.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu oikein hankkeen vaikutusalueen tärkein matkailukohde Kätkävaara, mutta alueen matkailun nykytilaa ei ole varsinaisesti kuvattu.

Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on korostettu Kätkävaaran alueen merkitystä matkailulle sekä tuotu esiin matkailulle tärkeitä kohteita. Alue on profiloitunut erämaisena ja pimeänä luontomatkailukohteena, joka on erityisen herkkä tuulivoimarakentamiselle. Arviointiohjelmasta annetut matkailuyritysten lausunnot tulee ottaa huomioon YVA-selostuksen nykytilan kuvauksessa ja vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutusten arviointi on hyvä tehdä yhteistyössä matkailuyritysten kanssa.

Osana matkailuun kohdistuvien vaikutusten arviointia tulee arvioida hankkeen suhde matkailun vetovoima-alueeseen ja matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeseen sekä Tervolan tuulivoimastrategiaan.

Elinkeinot

YVA-ohjelman mukaan osana ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ja maankäytön vaikutusten arviointia kiinnitetään huomiota elinkeinoihin kohdistuviin vaikutuksiin, joista keskeisiä ovat vaikutukset metsätalouden ja poroelinkeinon harjoittamiseen sekä matkailuelinkeinolle.

Useissa, esimerkiksi Tervolan kunnan, lausunnoissa edellytetään, että vaikutukset elinkeinoihin (erityisesti matkailuun ja metsätalouteen) otetaan huomioon arvioinnissa. Rovaniemen ympäristölautakunta katsoo, että hankkeesta olisi hyvä käydä neuvotteluja ryhmien edustajien kanssa. Vapo Terra Oy:n ja Neova Oy:n lausunnossa tuodaan esille alueella sijaitseva turvetuotantoalue.

Yhteysviranomaisen katsoo, että jos hankkeen vaikutuksia elinkeinoihin arvioidaan, metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on hyvä ottaa huomioon arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja arvioida porotalouden vaikutukset yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankealueen maiseman nykytila ja tuotu esiin vaikutusalueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet sekä Kemijokivarren yleiskaavassa suojeltavaksi osoitetut rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että nykytilan kuvausta täydennetään tarvittaessa arviointiselostukseen muun muassa maastokäyntien pohjalta.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan maisema-alueiden osalta tulee lähteenä käyttää myös Lapin merkittävien maisema-alueiden inventointia. Lapin perinnemaisemien eli perinnebiotooppien inventointien päivitys on käynnissä ja tilanne on syytä tarkistaa vaikutusten arvioinnissa.

29.7.2024

Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä nousee esille asukkaiden, yritysten ja yhdistysten huoli hankkeen vaikutuksista maisemaan ja erityisesti Kätkävaaran alueeseen. Lausunnoissa tuodaan esille mm. Kätkävaaran kalliomaisema ja Luppovaara tärkeinä maisemakohteina. Yhteysviranomaisen katsoo, että maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon arviointiohjelmasta saatu palaute ja erityisesti Kätkävaara.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että maisemavaikutusten arvioinnin vyöhykkeitä on laajennettu suhteessa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -oppaassa esitettyihin ohjeellisiin etäisyysvyöhykkeisiin, koska oppaan julkaisuajankohtana tuulivoimalat ovat olleet nykyisin suunniteltavia merkittävästi matalampia. Yhteysviranomaisen katsoo, että maisemavaikutusten arvioinnissa ja etäisyysvyöhykkeiden määrittämisessä tulee hyödyntää edellä mainitun julkaisun päivitettyä versiota.

YVA-ohjelmassa teoreettiseksi maksiminäkyvyysalueeksi on määritelty 25–30 km tuulivoimaloista. Arviointiohjelmassa on kuitenkin tuotu esiin, että suunnitellun kaltaiset voimalat voivat näkyä tätä kauemmas. Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainitun oppaan päivitettyssä versiossa kokonaiskorkeudeltaan 300 metrin korkuisten voimaloiden ohjeellinen teoreettinen maksiminäkyvyysalue on 30–40 km. Koska Outojängän tuulivoimahankkeen voimalat ovat tätäkin esimerkkiä korkeampia, on etäisyysvyöhykkeitä syytä laajentaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa myös kaukovaikutusalueella sijaitsevat merkittävät kulttuuriympäristön ja maiseman alueet sekä arvioida niille aiheutuvat vaikutukset.

Tervolan kunta edellyttää lausunnoissaan maisemavaikutusten selventämistä riittävillä ja kattavilla näkemäalueanalyseillä huomioiden tuulivoimaloiden vaikutus alueen lähi- ja kaukomaisemaan eri vuodenaikoina ja valaistusolosuhteissa sekä esittää, että maisemavaikutusta voisi esittää myös viistokuvana.

Arviointiohjelmassa esitetty maisemavaikutusten arvioinnin aiottu toteutustapa vaikuttaa pääosin asianmukaiselta. Yhteysviranomaisen katsoo, että erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemavaikutusten havainnollistamiseen ja havainnekuvia on hyvä laatia erityyppisistä kohteista, eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina, sekä eri etäisyyksiltä riittävästi. Havainnekuvien paikkoja ei ole vielä esitetty YVA-ohjelmassa. Paikkojen

29.7.2024

valinnassa tulee ottaa huomioon maisemallisesti tai kulttuuriympäristöltään arvokkaat alueet, virkistyskohteet sekä asutus. Yhteysviranomaisen katsoo, että havainnekuvia tulee esittää myös ajalta, kun voimat näkyvät parhaiten, eli kasvusto ei peitä voimaloiden näkemistä. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee arvioida pysyvät ja väliaikaiset muutokset maiseman rakenteeseen, laatuun ja luonteeseen nykytilaan verrattuna.

Tornionlaakson museo pitää tärkeänä, että maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ominaispiirteet tunnistetaan ja arviointi kohdistetaan niihin. Maisemallisten vaikutusten arvioinnissa ja havainnollistamisessa tulee tuoda esiin sekä päiväaikainen että yöaikainen vaikutus maisemaan. Myös metsänhakuut vaikuttavat tuulivoimaloiden näkyvyyteen, mikä tulee ottaa huomioon arvioinnissa ja valokuvasovitteiden laatimisessa. Sulkeutuneen metsän näkymiä estävä vaikutus ei tuulivoimalahankkeen elinkaaren aikana ole pysyvä alueella, jossa metsät ovat talousmetsiä. On hyvä, että YVA-ohjelmassa on otettu huomioon lentoestevalojen aiheuttamien vaikutusten arviointi ja havainnollistaminen.

YVA-ohjelmassa tunnistettu, että hankkeesta aiheutuu myös maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvia yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä korostetaan maisemaan kohdistuvia yhteisvaikutuksia, joten niihin on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan kiinnitettävä erityistä huomiota. Tornionlaakson museo katsoo, että yhteisvaikutusten osalta erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemaan ja kulttuuriperintöön kohdistuviin yhteisvaikutuksiin sekä paikallisesti että seudullisesti. Museon näkemyksen mukaan lukuisten samalle alueelle keskittyvien hankkeiden vaikutukset ovat yksittäistä hanketta laajempia ja merkittävämpiä. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on museon näkemyksen mukaan syytä havainnollistaa ja arvioida myös lentoestevaloista aiheutuvat yhteisvaikutukset.

YVA-ohjelman mukaan myös voimajohtolla voi olla vaikutuksia maisemaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös sähkönsiirron vaikutusten arviointia maisemaan ja kulttuuriympäristöön tulee arvioida havainnollistamalla uusi voimajohto erityisesti arvokkailla alueella, asutuksen lähellä, sekä muilla alueilla, missä voimajohtoon maisemavaikutus on suurin (esimerkiksi avoimet tai puoliavoimet alueet). Voimajohtoon

29.7.2024

liittyvät maisemavaikutukset korostuvat lähellä Petäjäsoskea, jossa se kulkee kyläalueiden poikki.

Hankkeen suunnittelussa on hyvä kiinnittää huomiota keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön voidaan vähentää tai lieventää.

Muinaisjäännökset

Arkeologinen kulttuuriperintö on kuvattu arviointiohjelmassa tunnettujen muinaijäännöskohteiden osalta ja arkeologisen kulttuuriperintöinventoinnin tarve on tuotu esille. Inventointi kattaa vähintään voimaloiden vaihtoehtoiset sijainnit, vaihtoehtoiset sähkönsiirtoreitit sekä huoltotieverkoston. Yhteysviranomaisen korostaa, että kaikki alueet, joille suunnitellaan rakentamista, tulee inventoida. Mikäli voimalapaikat, voimajohto- tai maakaapelireitti tai huoltoteiden sijainti muuttuvat suunnittelun aikana, tulee inventointi tehdä myös niiden alueella.

Tornionlaakson museo katsoo, että arkeologiseen kulttuuriperintöinventointiin tulee sisällyttää tunnettujen kohteiden Hilpus 2 (tunnus muinaijäännösrekisterissä 1000011831), Hilpus 3 (1000011826), Hilpus 4 (1000020347) ja Louepalo 1 (845010066) tarkastus, jossa kohteiden kunto ja aluerajaukset tarkastetaan. Louepalo 1 kivikautinen asuinpaikka on merkitty kahtena eri alueena, mutta alue, joka sijoittuu Kätkävaarantien molemmin puolin on alakohteiden perusteella louhosaluetta. Todennäköisesti se on osa muinaijäännöskohdetta Louepalo 2 (845010131) raaka-aineen louhintapaikat. Alue on tarkastettava maastossa ja määritettävä kumpaan muinaijäännösalueeseen se todellisuudessa kuuluu.

Välillä Karhakkamaa–Petäjäsoski on suoritettu voimajohtoreitin arkeologinen inventointi vuonna 2021. Museo katsoo, että arkeologinen inventointi on ajantasainen ja sitä voidaan käyttää tarkasteltaessa myös Outojängän sähkönsiirtovaihtoehtoja. Jos sähkönsiirtoreitit sijaitsevat nykyisistä Petäjäsoski-Letsi tai Keminmaa-Petäjäsoski voimajohtoista kauempana kuin 200 metriä, on näillä alueilla suoritettava arkeologinen inventointi.

Maa- ja kallioperä

Arviointiohjelmassa on hankealueen nykytilan kuvauksessa tunnistettu muun muassa happamien sulfaattimaiden esiintymispotentiaali ja hankealueen läheisyyteen sijoittuvat valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä kuvattu alueen maaperän ja kallioperän yleispiirteet. Yhteysviranomaisen katsoo, että alueen nykytila on arviointiohjelmassa kuvattu riittävällä tavalla. Arviointiohjelmassa on tunnistettu joitakin maa- ja kallioperään kohdistuvia vaikutuksia, mutta vaikutusmekanismien tunnistaminen on paikoin puutteellista ja hyvin yleispiirteisistä.

Arviointiohjelman mukaan maa- ja kallioperään kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan pääosin olemassa olevien aineistojen pohjalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiin käytettävät menetelmät on arviointiohjelmassa esitetty suppeasti ja yleispiirteisesti. Esimerkiksi happamien sulfaattimaiden osalta todetaan, että happamista sulfaattimaista aiheutuvia vaikutuksia arvioidaan GTK:n aineistojen pohjalta, ja että happamien sulfaattimaiden esiintyminen tulee selvittää yksityiskohtaisempien tutkimusten perusteella hankkeen jatkosuunnittelussa. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan ole avattu tarkemmin menetelmiä, joiden avulla happamien sulfaattimaiden esiintymistä voidaan rakennuspaikoilla selvittää. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen suunnittelussa tulee varautua sulfidisedimenttien esiintymisen selvittämiseen sekä tarvittaviin toimenpiteisiin happamuushaittojen estämiseksi. Maa-aineksen happamuustutkimukset tulevat erityisesti kyseeseen, mikäli turvekerroksen alapuolinen pohjamaa on hiesupitoista. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee kuvata toimintamallit sellaisia tilanteita varten, joissa rakentamistoimenpiteiden yhteydessä tavataan happamia sulfaattimaita.

Hankkeessa tarvittavat maa-ainekset

Arviointiohjelman mukaan maa-aineksia tarvitaan hankkeen infrastruktuurin, kuten tieverkoston ja voimaloiden asennuskenttien rakentamiseen. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty hankkeessa tarvittavien maa-ainesten määrää, eikä sitä, mistä maa-ainekset on tarkoitus hankkia. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on esitettävä arvio hankkeessa tarvittavien maa-ainesten

29.7.2024

kokonaismäärästä, sisältäen myös hankealueelle rakennettavan infrastruktuurin. Tarvittavien maa-ainesten määrä tulee esittää kiintokuutioina (k-m³), mikä on sekä maa-aineslaissa että YVA-laissa käytetty yksikkö.

Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli aineksia on tarkoitus ottaa hankealueen sisäpuolelta, tulee arviointiselostusta varten selvittää, onko hankealueelta ylipäättään saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia. Alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa. Mikäli aineksia taas on tarpeen tuoda hankealueen ulkopuolelta, tulee tässäkin tapauksessa esittää vähintään yleisellä tasolla arvio ainesten saatavuudesta, sillä hankkeen toteuttaminen vaatii huomattavan määrän maa-aineksia, ja aineiden saatavuuteen taas vaikuttavat muut hankkeet, joiden rakentamistoimenpiteissä tarvitaan paljon maa-aineksia. Yhteysviranomainen huomauttaa, että Tervolan ja sen naapurikuntien alueella on vireillä useita tuulivoimahankkeita, ja katsoo, että maa-ainesten tarve tulee ottaa huomioon myös hankkeen yhteisvaikutuksia arvioitaessa.

Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut kohteet

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan pohjavesien osalta alueen nykytila on kuvattu varsin suppeasti. Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että vaihtoehdon VE1 alueella sijaitsee kaksi luokiteltua pohjavesialuetta, Piilola (1284556, 2E-luokka) ja Palokoski (128506, 1-luokka). Arviointiohjelmassa on esitetty valtakunnallisesta pohjavesitietojärjestelmästä poimitut molempien pohjavesialueiden osalta lyhyet hydrogeologiset kuvaukset, mutta esimerkiksi Piilolan pohjavesialueella sijaitsevaa E-luokituksen perusteena olevaa lähdettä ei ole kuvattu, eikä sen osalta ole myöskään esitetty suunnitelmaa esimerkiksi tietojen täydentämiseen liittyvistä inventoinneista, vaikka arviointiohjelman mukaan lähteen kohdalle tai sen välittömään läheisyyteen on tarkoitus sijoittaa tuulivoimalan paikka. Yhteysviranomainen toteaa, että Piilolan pohjavesialueella sijaisteva lähde on ELY-keskuksen biologin vuonna 2017 tekemän inventoinnin perusteella laajahko luonnontilainen kohde, jonka ympäristössä on huomionarvoista putkilokasvilajistoa. Pohjavesi purkautuu useasta kohtaa ja muodostaa

pitkänomaisen altaan. Kohteen ympäristössä on tuoretta, osin soistunutta kangasmetsää, jossa on lehtomaisia piirteitä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on yleisellä tasolla tunnistettu hankkeesta pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia, jotka liittyvät esimerkiksi hankkeen rakentamistoimenpiteisiin ja etenkin niiden yhteydessä tehtäviin kaivutoimenpiteisiin. Yhteysviranomaisen kiinnittää kuitenkin huomiota asiakirjojen johdonmukaisuuteen. Arviointiohjelmassa on tunnistettu vaihtoehdon VE1 alueella sijoittuvat kaksi luokiteltua pohjavesialuetta, mutta sivulla 73 kuitenkin todetaan pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten tunnistamisen yhteydessä, että ”tuulivoimahankkeen alueella ei sijaitse luokiteltuja pohjavesiesiintymiä, joten vaikutuksia ei näiden osalta tule syntyään.” Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota myös siihen, että vaihtoehdossa VE1 on arviointiohjelman karttamateriaalin perusteella suunniteltu sijoitettavan voimalapaikka Piilolan pohjavesialueelle. Edellä todettu huomioon ottaen yhteysviranomaisen katsoo, että pohjavesiin ja varsinkin luokiteltuihin pohjavesialueisiin kohdistuvien vaikutusten tunnistamisessa on puutteita.

Arviointiohjelman mukaan pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan asiantuntija-arviona ja arviointiohjelmasta saa käsityksen, että arviointi tapahtuu olemassa olevien aineistojen perusteella. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arviointiin käytettävät menetelmät on kuvattu suppeasti, ja että pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten osalta käytettävät menetelmät ovat riittämättömiä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan luokitelluille pohjavesialueille tai niiden välittömään läheisyyteen ei lähtökohtaisesti tule suunnitella tuulivoimaloita. Yhteysviranomaisen korostaa, että mikäli edellä todetusta huolimatta Piilolan pohjavesialueelle suunnitellaan sijoitettavan voimalapaikka, ovat olemassa olevat aineistot riittämättömiä sijoittamisen edellytyksiä arvioitaessa. Mikäli alueelle on tarkoitus sijoittaa voimalapaikka, tulee alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet, kuten pohjaveden pinnantasot ja päävirtaussuunnat, selvittää tarkemmin ja arvioida muun muassa E-luokituksen perusteena olevana lähteeseen kohdistuvat vaikutukset. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota myös siihen, että voimalapaikkoja on suunniteltu sijoitettavan lähelle vedenhankinnan kannalta tärkeää Palokosken pohjavesialuetta. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutukset tulee

29.7.2024

arvioida myös Palokosken pohjavesialueen ja alueelta toteutettavan vedenoton osalta, sekä selvittää, onko hankealueella yksityisiä talousvesikaivoja.

Arviointiohjelman mukaan tuotantoalueella on tehty kasvillisuusselvityksiä yhteensä 6,5 päivän ajan vuosina 2022 ja 2023. Selvityksiä on tarkoitus täydentää vuoden 2024 aikana. Arviointiohjelman mukaan selvityksillä on pyritty paikantamaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita, joihin sisältyvät muun muassa vesilakikohteet (VL 2 luku 11 § ja 3 luku 2 §). Voimajohdon osalta on tarkoitus hyödyntää Karhakkamaan tuulivoimahankkeen yhteydessä vuonna 2019 tehtyjä inventointeja.

Yhteysviranomainen katsoo, että 6,5 päivää on melko lyhyt aika koko hankealueen inventoinneille. Yhteysviranomainen korostaa maastoinventointien tärkeyttä, sillä olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä vesiluontotyyppien osalta. Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Erytystä huomiota maastoinventoinneissa tulee kiinnittää niihin kohtiin, joihin suunnitellaan rakentamistoimenpiteitä, kuten voimalapaikkojen ja tiestön rakentaminen sekä maakaapelointien toteuttaminen. Yhteysviranomainen katsoo, että lähteiden inventoinneissa tulee lisäksi ottaa huomioon kalkkipitoisen kallioperän vaikutukset lajistoon, esimerkiksi lähteiden kohdalla sammallajeihin. Yhteysviranomainen tuo esiin, että hankealueelta on tiedossa Laji.fi-tietojärjestelmän ja lähteiden inventointilomakkeiden mukaan havaittu sammal- ja putkilokasvilajeja.

Yhteysviranomainen katsoo myös, että voimajohtoreitin osalta tulee tarkastella selvitystarvetta ja sitä, ovatko vuonna 2019 tehdyt selvitykset olleet riittävän kattavia ja ajan tasalla.

Yhteysviranomainen katsoo, että lähteiden ja muiden vesilain nojalla suojeltujen kohteiden vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset kohteiden vesitalouteen ja lajistoon. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutuksia tulee tarkastella vesilain näkökulmasta ja vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea. Yhteysviranomainen katsoo, että lähteisiin

kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa tulee myös tunnistaa toimenpiteet (esimeriksi sähkönsiirtoreitillä pylvässijoittelu), joilla pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voidaan välttää tai vähentää.

Pintavedet

Arviointiohjelmassa pintavesien osalta on asianmukaisesti kuvattu hankealue ja tuotu esiin myös sähkönsiirtoreitillä olevat vesistöalueet. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkempi kartta auttaisi paremmin hahmottamaan alueen vesistöt ja niiden sijainnin.

Arviointiohjelmassa vesiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan lähinnä tuulivoimaloiden perustusten, tiestön ja sähköverkoston rakentamisen maanmuokkaustöistä, jotka voivat lisätä pintavesiin kohdistuvaa valuntaa ja kiintoaineskuormitusta. Yhteysviranomaisen katsoo, että pintavesien osalta merkittävimmät ympäristövaikutukset on pääasiassa tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että suunnitellut voimalapaikat sijaitsevat hyvin lähellä vesistöjä ja katsoo, että vaikutukset pintavesiin tulee arvioida sekä tarvittaessa siirtää voimaloita kauemmaksi vesistöistä. Arvioinnissa tulee selvittää hankkeen vaikutukset alueen virtaus- ja valuntaolosuhteisiin sekä antaa arvio siitä, aiheutuuko tulva-aikaisista tilanteista mahdollisia vaikutuksia hankkeen rakentamiseen ja toimintaan.

Luontoympäristö

Yleistä

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu osa luontoselvitystarpeista sekä luonnonympäristöön mahdollisesti kohdistuvista vaikutusmekanismeista. Luonnonympäristön nykytilan riittävä selvittäminen on välttämätöntä, jotta hankkeen vaikutukset voidaan arvioida. Hankealueen maasto on paikoin vaikeakulkuista, mikä tulee ottaa huomioon suunniteltaessa maastotöihin käytettäviä resursseja. Selvityksissä tulee kiinnittää huomiota olemassa olevan tiedon ajantasaisuuteen sekä maastokartoitusten määrälliseen, ajalliseen ja alueelliseen riittävyyteen huomioiden hankealueen laajuus ja Lapin kolmion kalkkialueen vaativuus

29.7.2024

sekä tuulivoimala-alueen että voimajohdon osalta. Maastokartoitusalueet, kartoitusajankohdat sekä eläinten tarkkailun tarkkailupisteet, tarkkailupisteeseen käytetty aika (ml. kellonajat) sekä säätila tulee esittää kartoilla ja selvitysraportissa. Samalla tulee ottaa huomioon, että osa kartoituksen kohteina olevista lajeista (mm. eräät kasvi-, lintu- ja nisäkäslajit) ovat sensitiivisiä, eli niiden lajitietoaineisto on salassa pidettävää tietoa. Myös mahdolliset selvityksen epävarmuustekijät on syytä nostaa selkeästi esille raportissa.

Mikäli voimalapaikat tai voimajohdon reitti muuttuvat hankkeen edetessä siten, etteivät inventoinnit ole ulottuneet uusille sijoituspaikoille tai niiden kaapelointi ja huoltotiereiteille, tulee selvityksiä täydentää.

Suomen ympäristökeskus on julkaissut päivitetyn version luontoselvityksen laadinnan ja luontovaikutusten arvioinnin tueksi laatimastaan oppaasta (Mäkelä, K. & Salo, P. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023). Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi tulee tehdä päivitetyn oppaan mukaisesti.

Luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualueet on kuvattu ja esitetty kartoilla YVA-ohjelmassa. Metsähallitus tuo lausunnossaan esille, että toisin kuin YVA-ohjelmaan on kirjattu (esim. taulukko 17, kpl 9.9.3), Suojelu-Kuoppatormä ei ole vielä lakisääteinen luonnonsuojelualue. Alue on mukana parhaillaan käynnissä olevassa säädösvalmistelussa, jossa se tullaan perustamaan valtion luonnonsuojelualueeksi.

Kasvillisuus, luontotyypit ja arvokkaat luontokohteet

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin YVA-ohjelmassa varattu inventointiresurssi on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan riittämätön huomioiden tuulivoimala-aluevaihtoehtojen ja voimajohtoreitin vaativuuden ja sijainnin nk. Lapin kolmion alueella, missä tiedetään esiintyvän kalkinvaatijalajistoa, mm. lukuisia rauhoitettuja putkilokasveja, joista osa tiukasti suojeltuja luontodirektiivin IV (b) liitteen kasvilajeja, sekä alueella esiintyvää hurrasammallahteiden, lettojen ja kalkkikallioiden lajistoa, josta

osa on erittäin uhanalaisia (EN) ja äärimmäisen uhanalaisia (CR). Alueella esiintyy myös edellä mainittujen harvinaisten ja uhanalaisten luontotyyppien muuta lajistoa (ml. hyönteisiä ja nilviäisiä).

Tärkeiksi tunnistetuissa luontoarvoissa on YVA-ohjelmassa mainittu kalkkinvaatijalajit, mutta alueella esiintyviä huurresammallähteitä ja luonnonsuojelulain 64 §:n mukaisia suojeltuja kalkkikalliot-luontotyyppin mahdollisia kohteita ei ole nostettu esille. Alueella on jo tiedossa olevia huurresammallähteitä, mutta ojituksista huolimatta niitä ja -tihkupintoja voi esiintyä myös muualla. Vaikka nämä kaikki kohteet eivät olisi täysin luonnontilaisia, voi niissä esiintyä uhanalaista kalkkilähteiden lajistoa. Siksi alueen pohjavedenpurkaumaapaikat on syytä tarkistaa maastossa. Kalkkikalliot ovat olleet luonnonsuojelulaissa suojeltuina luontokohteina vasta 1.6.2023 alkaen, eikä tuulivoimala-aluetta tai voimajohtoreitin aluetta ole todennäköisesti aikaisemmissa luontoselvityksissä kartoitettu kalkkikallioiden osalta. Toinen 1.6.2023 luonnonsuojelulakiin uutena suojeltuna luontotyyppinä tullut hankealueella mahdollisesti esiintyvä luontotyyppi on tulvametsät. Tätä luontotyyppiä voi esiintyä Vaajoen ja Autto-ojan varsilla.

Yhteysviranomaisen katsoo, että erityisesti huurresammallähteiden, kalkkikallioiden ja tulvametsien kohdalla luontoselvityksiin käytettäviä maastokartoitusresursseja tulee lisätä. Huomionarvoista resurssien kohdentamisessa on myös se, että kalkkilähteiden, kalkkilettojen ja kalkkikallioiden sammallajiston määrittäminen on vaativaa ja aikaa vievää, ja joukossa on myös rauhoitettuja sammallajeja, joiden määrittämisnäytteiden kerääminen vaatii luvan poiketa lajien rauhoitusmääräykistä.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan luontovaikutusten arvioinnin osalta huurresammallähteet ja muut pohjavesivaikutteiset luontotyypit ovat erityisen haastavia, sillä ympäristössä tapahtuva maanrakentaminen voi vaikuttaa pohjaveden virtauksiin. Lähteiden virtaama ja/tai vedenlaatu voi muuttua niin, ettei niiden vaatelas, harvinainen ja erittäin arvokas lajisto säily kohteessa, vaikka varsinaiseen lähteeseen tai tihkupintaan ei koskettaisi. Tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota voimalapaikkojen, kaapelointien ja huoltoteiden sijoittelussa.

Yhteysviranomaisen korostaa, että alueet, joihin tulee hankkeen yhteydessä kohdistumaan ympäristövaikutuksia (mm. voimalapaikkojen, teiden ja maakaapelointien,

29.7.2024

voimajohdon pylväiden rakentamisen kohteet sekä näiden ympäristöt ja vaikutusalueet) tulee kartoittaa maastossa riittävällä laajuudella arvokkaan kasvilajiston ja luontotyyppien osalta. Maastossa kartoitetut alueet on syytä esittää kartoilla selvitysraportissa. Kasvillisuuskartoitusten kannalta on myös oleellista ottaa huomioon, kuinka kartoituskäynnit ovat lajien kannalta ajallisesti (huomio keväällä ja alkukesästä kukkiviin kämmeköihin) ja alueellisesti kohdennettu asianmukaisesti.

Teiden ja tuulivoimaloiden sekä voimajohdon rakentamisen vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon paremmin pohjavesien mahdolliset virtausmuutokset ja sen vaikutukset sekä muu rakentamisen kuivattava vaikutus lähteiden ja soiden luontotyyppeihin ja lajistoon. Myös rakentamisen aikaisen ja jälkeisen eroosion sekä humus- ja ravinnevalumiin vaikutukset vesiluontotyyppeihin tulee arvioida selvityksessä. Jotta myös voimajohdon ympäristövaikutukset voidaan arvioida, on luontotyyppi- ja lajistotiedot syytä kerätä ajantasaisesti ja havainnollistaa kartoilla riittävällä tarkkuudella.

Jo ennakkotietojen perusteella vaihtoehdossa VE1 kaksi voimalaa on sijoitettu paikalle, missä vaikutukset pelkästään voimalarakentamisella huurreammallähteisiin tai erittäin uhanalaisiin kasveihin ovat mahdollisia. Vaihtoehdon itäisimmällä osalla on haasteellista löytää huoltoteille sellaisia linjauksia, joiden rakentamisella ei olisi huomattavia haitallisia vaikutuksia alueen arvokkaille luontotyypeille ja lajistolle. Molemmille tuulivoimala-aluevaihtoehdoille on sijoitettu voimalapaikka Kivimaan koillisosaan, missä tausta-aineistojen perusteella sijaitsee todennäköisesti luonnonsuojelulain 64 §:n mukainen kalkkikalliot-luontotyyppikohde. Osa voimalapaikoista on sijoitettu hyvin lähelle Vaajoen ja Autto-ojan uomia. Voimalarakentamisessa tehdään mittavia maanrakennustöitä ja voimaloiden rakentamisen vaikutukset näihin vesistöihin ja niiden eliöstöön tulee arvioida huolellisesti.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkemmassa suunnittelussa uhanalaiseen lajistoon ja luontotyyppeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen harkitulla sijoittelulla ja huoltoteiden suunnittelulla sekä luontokohteisiin jätettävien riittävien suojaetäisyyksien avulla. Sähkönsiirron osalta arvokkaisiin luontotyyppikohteisiin ja lajistoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan vähentää linjaussuunnittelun lisäksi huolellisella pylvässijoittelulla.

Linnusto

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutusmekanismit linnustoon on lähtökohtaisesti tunnistettu hyvin, mutta maastokartoituksiin käytettävään aikaan tulisi kiinnittää huomiota. Suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsevia Louen peltoja ei ole tunnistettu tärkeinä levähdyspaikkoina muuttolinnuille ja ne tulee ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen vaikutuksia muuttolinnustoon. Yleisesti linnustoselvitysten raportoinnissa tulee esittää käytetyt kartoitus- ja laskentamenetelmät, selvitysajankohdat sekä alueet, joille selvitykset ovat kohdentuneet. Hankkeen ympäristövaikutusten ja hankkeiden yhteisvaikutusten selvittämiseksi on tärkeää, että on olemassa riittävät tiedot nykytilanteesta, joihin muutosta on mahdollista verrata luotettavasti. Myös sähkönsiirtoreittien linnustovaikutukset tulee arvioida riittävällä tarkkuudella.

Lähtökohtaisesti pesimälinnuston kartoitus vaikuttaa menetelmällisesti asianmukaisesti suunnitellulta. Kartoituspäivien määrään suhteessa kartoitettavaan pinta-alaan tulee kiinnittää huomiota, jotta kartoituksesta saadaan tarpeeksi kattava. Selvityksessä tulee kuvata kartoituksessa käytetyt menetelmät, niiden tarkka ajankohta, säätila sekä kesto, jotta sen riittävyttä voidaan arvioida.

Metsähallitus pitää tehtyjä selvityksiä suuren uhanalaisen petolinnun osalta riittämättöminä, sillä hankealueella ja sen läheisyydessä on lajille soveltuvaa aluetta ja sopivaa elinympäristöä. Mahdollisen tuntemattoman reviirin löytämiseksi on tärkeää toteuttaa alueella kattavat petolintutarkkailut riittävässä laajuudessa ja lajin pesinnän kannalta oikea-aikaisesti. Petolintuselvitykset tulee tehdä Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Arviointiohjelmasta annetuissa muissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esiin, että alueella on tehty havaintoja petolinnusta.

Tuulivoimala-alueen läheisyydessä on toisen petolinnun pesintäreviiri. Reviirin nykytila ja saalistuslentojen reitit tulee selvittää asianmukaisesti selvitysmenetelmiin perustuen, jotta hankkeen vaikutukset lajiin voidaan selvittää. Tuulivoimala-alueen lisäksi myös voimajohtoreitit tulee sisällyttää päiväpetolintu- ja pöllöselvityksiin. Lajeista riippuen elinympäristömallinnuksia tulee käyttää ohjelmassa esitetysti arvioitaessa hankkeen vaikutuksia petolintuihin. Menetelmien osalta päiväpetolintu- ja pöllökartoitukset ovat asianmukaisia, mutta kartoituksiin käytettävän ajan riittävyteen tulee kiinnittää huomiota.

29.7.2024

Yhteysviranomainen katsoo, että metsäkanalintujen soidinpaikkojen kartoitukseen varattu aika ei ole riittävä kattavan selvityksen laatimiseksi hankealueesta ja siirtolinjoista. Yhteysviranomainen huomauttaa, että eri metsäkanalinnut elävät erilaisissa elinympäristöissä ja niiden kartoitusmenetelmissä on eroja, mikä kasvattaa kartoitukseen vaadittavan ajan määrää. Kartoituksen tulee myös ajoittaa oikeaan aikaan kevättä kunkin kartoitettavan lintulajin osalta. Raportissa tulee kuvata kartoitusten menetelmäkuvaukset, ajankohdat sekä kartoitetut alueet ja ottaa kartoitusten kattavuus huomioon vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että metsäkanalintuselvitykset ovat osa pesimälinnustonselvityksiä ja siten oleellinen osa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia linnustoon.

Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Luonnonvarakeskus katsoo lausunnossaan, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Tervolan riistainhoitoyhdistys katsoo, ettei pesimälinnuston selvitykseen ole käytetty riittävästi resursseja.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan seitsemän päivän muutonseuranta keväällä ja kahdeksan päivän seuranta syksyllä on ajallisesti riittämätön, jotta voitaisiin muodostaa luotettava kuva hankealueen kautta tapahtuvasta muutosta. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös Kemijoen länsipuolelle sijoittuvat muut tuulivoimapuistohankkeet, jotka yhdessä voivat muodostaa esteen muuttoreiteille. Menetelmällisesti arviointiohjelmassa esitetyt muuttolintuselvitykset ovat asianmukaisia, mutta ajankäytön riittävyttä tulee arvioida uudelleen. Lapin alueella muutto on hajanaisempaa, mikä hankaloittaa muuton seuraamisen kohdentamista ja tulkintaa merkittävistä muuttoreiteistä ja hankkeen vaikutuksista muuttavaan linnustoon. Raportissa tulee esittää tarkkailupisteiden sijoittuminen kartalla, niiden näkemäsektorit ja tarkkailupäivien säätiedot sekä selvitysten kattavuus suhteessa hankealueeseen. Linnustonselvitysten raportoinnissa tulee huomioida mahdollisten sensitiivisten lajien tietojen asianmukainen käsittely.

YVA-ohjelman mukaan FCG:n omat raportit edustavat tuoreinta alan tutkimustietoa Suomessa, ja ne ovat tästä syystä ensisijaista lähdeaineistoa linnustovaikutusten

arvioinnissa. Luonnonvarakeskus huomauttaa lausunnossaan, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon. Yhteysviranomaisen yhtyy Luonnonvarakeskuksen näkemykseen, jonka mukaan ensisijaisesti vaikutusten arvioinnissa tulee tukeutua tieteelliseen tutkimukseen.

Riistanhoitoyhdistyksen näkemyksen mukaan linnustoselvitykset tulee tehdä yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Yhteysviranomaisen katsoo, että linnuston osalta taustatietoa on hyvä pyrkiä saamaan tekemällä yhteistyötä paikallisten lintuharrastajien, alueen lintutieteellisen yhdistyksen, metsästäjien sekä muiden mahdollisten sidosryhmien kanssa.

Muu eläimistö

Yhteysviranomaisen katsoo, että eläimistön osalta selvitystarpeet on tunnistettu osittain.

Hankealue on ainakin seuraavien luontodirektiivin IV-liitteen eläinlajien esiintymisaluetta: euroopanmajava, ilves, karhu, saukko, viitasammakko ja pohjanlepakko.

Poronhoitoalueella esiintyvät sudet luetaan liitteen V lajeihin.

Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajeille ja liitteen IV (b) kasvilajeille edellytetään direktiivin 12 ja 13 artiklojen mukaisesti tiukkaa suojelua, jonka avulla luontodirektiivillä tähdätään kyseisten lajien pitkäaikaiseen säilymiseen EU:n alueella. Luontodirektiivin liitteen IV (a) eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Tiukka suojelu edellyttää, että kyseisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on aina säilytettävä erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä, ellei niiden hävittämiseen tai heikentämiseen ole saatu poikkeamislupaa.

Yhteysviranomaisen pitää lepakko- ja viitasammakkoselvitystarpeita oikein tunnistettuina, mutta yhteysviranomaisen katsoo, etteivät lepakkoselvitykseen käytetty aika ja käytetyt menetelmät yksinään riitä nykytilan kuvaamiseen hankealueella. Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia lepakoihin tulee olemassa oleva tieto koota ilmakuviin, karttojen, lajien levinneisyystietojen, päiväpiilo- ja saalistusalue-tietojen sekä muuttokäyttäytymistietojen ja muuttoreittitietojen perusteella sekä arvioida lepakoiden esiintymisen todennäköisyys alueella maastokäynnein ja passiividetektorien avulla.

29.7.2024

Lepakkoselvitykset tulee toteuttaa Suomen Lepakkotieteellisen yhdistyksen lepakkokartoitusohjeita noudattaen. Esitettyjen viitasammakkoselvitysten yhteysviranomaisen katsoo olevan riittäviä.

Euroopanmajavan mahdolliset lisääntymispaikat tulee selvittää ja hankkeen vaikutukset lajiin arvioida hyödyntäen Luonnonvarakeskuksen majavalajien kannanseuranta-aineistoa sopivien elinympäristöjen ennakkovalinnalla ja kohdennetuilla maastokartoituksin.

Saukko on luontodirektiivin IV-liitteen laji. Siten saukon pesimäpaikkaselvityksen riittävyyteen ja hankkeen vaikutusten arviointiin saukon lisääntymispaikkojen osalta tulee kiinnittää erityistä huomiota.

YVA-ohjelmassa on esitetty suurpetoja ja niiden mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tarkkailtavan muiden maastotöiden yhteydessä, mutta mitään menetelmää ei varsinaisesti esitetä. Hankkeen vaikutuksia suurpetoihin arvioitaessa tulee esimerkiksi lumijälkilaskentojen lisäksi koota olemassa oleva tieto suurpetojen reviiireistä hankealueella ja sen läheisyydessä, sekä tehdä tarkastelu suurpetojen hyödyntämien potentiaalisten elinympäristöjen ja pesäpaikaksi kelpaavien alueiden osalta. Tarvittaessa alueelle tulee tehdä tarkentavia selvityksiä.

Suurpetojen, saukon ja euroopanmajavan kohdalla tarkasteluun tulee sisällyttää myös hankkeen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin (mm. majavan ja saukon osalta liikkuminen virtavedestä toiseen).

Myös näiden eläinten kartoitusten osalta tulee selvityksessä esittää käytetyt menetelmät, kartoitusajankohdat ja paikat, sekä kartoitukseen käytetty aika ja inventointien kohdentuminen alueella huomioiden kuitenkin sensitiivisten lajien tiedon asianmukainen käsittely.

Arviointiohjelmasta esitettyssä mielipiteessä tuodaan esille, että Kätkävaarantiellä ja Kätkävaaran alueella sijaitsee erittäin uhanalaisen pohjolan tumman mehiläisten yhdyskuntia. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan mehiläiset lentävät noin 2–3 kilometrin säteellä pesästään. Pesien sijainti ja hankkeen vaikutukset lajiin on syytä selvittää. Voimaloiden sijoittelussa tulee ottaa huomioon pesien sijainti mahdollisten häiriöiden välttämiseksi.

Poronhoito

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että tuulivoimala-alue sijaitsee poronhoitoalueella Palojärven paliskunnassa. Yhteysviranomaisen tarkentaa, että hankkeessa suunniteltu voimajohto sijoittuu osittain myös lähelle Narkauksen paliskuntaa, paliskuntien rajalle. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen vaikutukset poronhoitoon, ei poroelinkeinoon.

Poronhoidon nykytilaa on kuvattu arviointiohjelmassa ja poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarve on tunnistettu. Palojärven paliskunnan poronhoitoa ja sen toimintaa sekä suunnitellun tuulivoimala-alueen ja sen ympäristön käyttöä poronhoidossa on kuvattu.

Paliskuntain yhdistyksen näkemyksen mukaan hankealueen nykytilan kuvaus on poronhoidon osalta suppea, eikä se riittävästi kuvaa alueen merkitystä paliskunnan poronhoidolle eikä paliskunnan toimintaa alueella. Paliskuntain yhdistys täydentää nykytilan kuvausta lausunnossaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoidon nykytilan kuvausta tulee täydentää YVA-selostukseen yhdessä paliskunnan kanssa. Vaikutusten arvioinnin lähtökohdaksi tulee ottaa hankealueen ja sen vaikutusalueen merkitys poronhoidolle sekä kuvata, miten paliskunta käyttää sitä eri vaiheissa poronhoitovuotta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankealueen prosenttiosuus paliskunnan maa-alasta ei kuvaa alueen merkitystä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa tulee tarkastella hankkeen vaikutuksia koko paliskuntaan ja vaikutusten arvioinnin rajaus määritellään yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin menetelmäkuvauksessa esitetään toteutettavan vaikutusarvioinnin periaatteet. YVA-ohjelmassa ei kuitenkaan kuvata, miten vaikutuksia aiotaan arvioida, esimerkiksi millä tavalla hankkeen mahdollisia suoria ja välillisiä vaikutuksia mm. porojen laitumiin, laidunten käyttöön, laidunkiertoon ja liikkumiseen sekä poronhoitotoihin, kuten porojen kokoamiseen ja käsittelyyn, tullaan arvioimaan. YVA-selostuksessa tulee kuvata arviointimenetelmät ja käytettävät aineistot.

Vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida vaikutukset porolaitumien määrään, laatuun ja käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen sosiaaliset ja kulttuuriset

29.7.2024

vaikutukset alueen poronhoitoon on hyvä arvioida. Hankkeeseen liittyvän muun rakentamisen, kuten maa-ainesten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähköaseman ja voimajohdon vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee ottaa huomioon.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon Paliskuntain yhdistyksen ja Luonnonvarakeskuksen lausunnot sekä paliskunnan kokemukset tuulivoiman vaikutuksista. Hankkeiden yhteisvaikutukset huolestuttavat paliskuntaa. Palojärven paliskunta ja Paliskuntain yhdistys katsovat, että hanke on erittäin haasteellinen yhteensovittaa poronhoidon kanssa. Hankkeen sijainti on poronhoidolle erittäin vaikea. Hankkeen vuoksi menetettäisiin porojen laitumet keskeltä paliskunnan aluetta ja estettäisiin laidunkierto jäljelle jääville paliskunnan eteläisille laidunalueille. Paliskunnalla on suuri huoli alueiden riittävydestä ja poronhoidon toimintamahdollisuuksien jatkuvuudesta. Myös Luonnonvarakeskus korostaa lausunnossaan yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota porojen kulkureitteihin ja laidunkiertoon kohdistuviin häiriöihin/muutoksiin, häiriövaikutusalueeseen sekä yhteisvaikutusten arviointiin muiden paliskunnissa sijaitsevien hankkeiden kanssa. Hankkeesta aiheutuvat sekä suorat että välilliset vaikutukset tulee selvittää sekä arvioida rakentamisen- ja toiminnan aikaiset vaikutukset ja mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Vaikutusten arviointi ja niiden merkittävyyden määrittäminen tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Arvioinnissa tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä poronhoitajien kanssa. Yhteysviranomaisen korostaa, että poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi yhteistyö paliskunnan kanssa on tärkeää hankkeen suunnittelu-, toteutus- kuin toiminta-aikana. Yhteysviranomaisen katsoo erittäin tarpeelliseksi poronhoitoon kohdistuvien yhteisvaikutusten arvioinnin. Myös vaikutusten seuranta tulee suunnitella YVA-menettelyssä.

Ilmasto

Hankkeeseen liittyvät ilmasto- ja energiapoliittiset strategiat

YVA-ohjelmassa on esitetty erilaisia ilmastopolitiikan suunnitelmia ja strategioita, joista vain harva on nykyään relevantti. Kansallisista ja EU-tason ilmastopolitiikan suunnitelmista ja strategioista tärkeimmät tuulivoimahankkeiden kannalta ovat Suomen kansallinen ilmastolaki 432/2022 sekä kansallinen ilmasto- ja energiastrategia (2022). EU-tason tavoitteista tärkeimpiä ovat vuoden 2030 päästövähennystavoite ja siihen liittyvä fit for 55 paketti, joka sisältää mm. uusiutuvan energian direktiivin (RED) päivityksineen. Näitä ei ole mainittu arviointiohjelmassa, jossa viitataan ainoastaan kansalliseen ilmasto- ja energiastrategiaan (2022). YVA-ohjelma sisältää siis jo vanhentuneita energia- ja ilmastostrategioita, jotka eivät ole relevantteja 2020-luvun ilmasto- ja energiapoliittisessa päätöksenteossa. Alueellisista tavoitteista Lappi-sopimus on tunnistettu, mutta ei siitä löytyvää hiilineutraaliustavoitetta vuodelle 2035. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeeseen liittyvät ilmasto- ja energiapoliittiset strategiat tulee päivittää YVA-selostukseen.

Ilmastovaikutusten arviointi

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa on esitetty riittäväällä tavalla ilmastovaikutusten arviointi ja siinä käytettävät menetelmät. YVA-selostuksessa on arvioitava kaikki hankkeesta syntyvät ilmastovaikutukset eli tuulivoimaloiden lisäksi on otettava myös huomioon huoltoteiden, sähköaseman ja sähkönsiirron rakentamisen päästöt. Maa-ainesten otosta ei ole esitetty YVA-ohjelmassa arviota, mutta jos maa-aineksia tarvitsee tuoda hankealueen ulkopuolelta, myös niiden kuljetusten päästöt tulee esittää päästölaskennassa.

Osana ilmastovaikutusten arviointia tulee esittää myös arvio vaikutuksista maaperään ja kasvillisuuteen sitoutuneeseen ja varastoituneeseen hiileen. Hankealueelle sijoittuu paljon turvemaita, jonka ilmastovaikutukset ovat huomattavasti suuremmat kuin kivennäismaan. Pelkkä kasvillisuuden (puuston) hiilinielun ja -varaston menetyksen arviointi ei siis riitä, vaan myös maaperähiilen poistumalle on esitettävä laskennallinen arvio osana ilmastovaikutusten arviointia.

Ilmastovaikutukset tulee YVA-selostuksessa selvittää hankkeen eri vaiheiden mukaan (rakentaminen, tuotanto, purku ja jälkihoito). Tuotannon aikaisten päästöjen arvioinnissa (positiivinen ilmastovaikutus) tulee kiinnittää erityistä huomiota laskentamenetelmään. YVA-ohjelmassa on arvioitu, että sähköntuotanto alueella käynnistyy vuoden 2029 aikana, mikä tulee ottaa huomioon osana positiivisten vaikutusten arviointia. Suora vertailu esimerkiksi kivihiilen tai öljyn polton kasvihuonekaasupäästöihin ei ole riittävä. Kaikki tulokset tulee esittää hiilidioksidiekvivalenteina.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset hankkeeseen

YVA-ohjelmassa on tunnistettu alueen nykyiset ilmasto-olosuhteet hyvin karkeasti. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on syytä kuvata tarkemmin niin hankealueen nykyiset ilmasto-olosuhteet kuin ennakoitu ilmastonmuutos hankealueella. YVA-selostuksessa tulee myös selvittää hankkeeseen mahdollisesti kohdistuvat ilmatoriskit muutenkin kuin tuulisuuden osalta ja jos jokin ilmatoriski nousee merkittävänä esiin kyseisen hankkeen kohdalla, tulisi sitä arvioida myös osana hankkeeseen vaikuttavia ympäristöriskejä. Koska hankkeen elinkaari voi YVA-ohjelman mukaan jatkua jopa vuodelle 2080 saakka, tulisi ilmastonmuutoksen vaikutuksiin suhtautua varovaisuudella ja ottaa ne huomioon mahdollisimman hyvin osana hankkeen suunnittelua.

Liikenne

Hankealueen liikenneyhteyksien nykytilanne on kuvattu arviointiohjelmassa. Alustavat kuljetusreittivaihtoehdot Kemin satamista hankealueelle on esitetty.

Väylävirasto katsoo, että ensisijaisesti kuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen takia merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Tarvittaessa tämä otettava huomioon myös YVA-selostuksen lupatarkastelussa. Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on hyvä esittää myös muut kuin erikoiskuljetukseen käytettävät

29.7.2024

kuljetusreitit, mm. maa-ainesten kuljetus. Kuljetusreittien suunnittelussa tulee ottaa huomioon Väyläviraston lausunto sekä tunnistaa mahdolliset ongelmalliset paikat.

Suunniteltu voimajohtoreitti risteää useiden maanteiden kanssa, joten tulee arvioida myös sähkösiirron vaikutukset liikenteen ja maanteiden osalta. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon voimajohdon osalta ”Sähkö- ja telejohdot ja maantiet” -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) ja se, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle tulee noudattaa liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetyt määräykset. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa edellä mainitun ohjeen lisäksi noudattaa Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Suunniteltu voimajohtoreitti risteää myös sähköistetyn Laurila–Kellosekä-radan kanssa. Rautatiealueella voimajohtojen rakentaminen tapahtuu lunastusluvalla. Lunastusluvan lisäksi voimalinjan rakentaminen rautatietä risteävästi vaatii sopimuksen rautatiealueella työskentelystä. Rautatiealueelle suunnittelussa tulee ottaa huomioon Väyläviraston lausunto.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa on tunnistettu hyvin tuulivoimahankkeen rakentamisen liikennevaikutukset ja kuvattu vaikutusten arviointimenetelmä. Liikenteen osalta on hyvä selvittää hankkeen rakentamisen aikaiset, toiminnan aikaiset ja toiminnan lopettamisen jälkeiset liikennevaikutukset. Myös yhteisvaikutukset muiden alueelle sijoittuvien hankkeiden kanssa on hyvä ottaa huomioon, mikäli niiden rakentaminen voi tapahtua samanaikaisesti.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueen sijoittuminen korkeusrajoitusalueelle on tunnistettu YVA-ohjelmassa.

Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella voi olla vaikutuksia viestintäyhteyksiin. Vaikutukset viestintäyhteyksiin arvioidaan mm. YVA-ohjelmasta annettujen lausuntojen perusteella.

Digita toteaa lausunnossaan, että antenni-TV:n verkko-operaattorin velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden TV-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Digitan mukaan tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Hanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisen tuulivoimahankkeen kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan TV- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa TV-signaalin eteneminen estyy kokonaan. YVA-menettelyssä on huomioitava, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-TV:n vastaanotolle ei aiheudu.

Telia Finland Oyj huomauttaa, että hankealueen läpi kulkee sen radiolinkki. Radiolinkin ja voimaloiden todellinen etäisyys toisistaan tulee vahvistaa yhdessä Telian kanssa ja tarvittaessa selvittää radiolinkkien korvausvaihtoehdot sekä arvioida korvauskustannukset. Kunkin tuulivoimalan lavan ja radiolinkin välinen etäisyys tulee olla aina vähintään n.100 metriä. Telia edellyttää, että radiolinkin korvaamiseen liittyvät kustannukset hyvitetään, mikäli tuulivoimala katkaisee radiolinkin. Muussa tapauksessa linkkijänteen kohdalle suunnitellut voimalat on sijoitettava toisin tai jätettävä rakentamatta. Suunnitellusta voimajohdosta pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Pelastusviranomaisen pyytää huomioimaan hankkeen mahdolliset vaikutukset viestintäyhteyksien osalta myös viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan.

29.7.2024

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin, koska sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia niistä. On tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia ja mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriötä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä.

Lausunnoissa on todettu, että hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä tai telekaapelointeja. Toteutuessaan tuulivoimahanke haittaa ja voi jopa estää radiotietä käyttävien viestiyhteyksien rakentamista. YVA-ohjelmasta esitetyissä mielipiteissä alueen asukkaat esittävät huolensa hankkeen vaikutuksista viestintäyhteyksiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutukset viestintäyhteyksiin sekä häiriön poistamisen ja estämisen toimenpiteet tulee esittää arviointiselostuksessa. Myös yhteisvaikutukset erityisesti lähimpien tuulivoimahankkeiden kanssa tulee arvioida. Hankkeesta vastaavan tulee selvittää, onko Varevaaran tuulivoimapuisto aiheuttanut häiriötä viestintäyhteyksiin ja poissulkea suunnittelulla mahdolliset uudet häiriöalueet. Näin hankkeen toteuttamisen jälkeen on mahdollista tunnistaa mahdollisten häiriöiden aiheuttaja ja mille taholle häiriöiden korjaamisen vastuu kuuluu.

YVA-ohjelman mukaan hanke on saanut Puolustusvoimilta myönteisen lausunnon alkuperäistä hanketta pienemmälle alueelle ja hankkeesta vastaava jatkaa selvitystyötä lopullisen hankealueen määrittämisessä. Arviointiohjelman perusteella on epäselvää, onko molemmilla vaihtoehdoilla Puolustusvoimien hyväksyntä. YVA-selostuksessa tulee esittää selkeästi, mikä vaihtoehto on toteuttamiskelpoinen Puolustusvoimiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Yhteysviranomainen korostaa, että hankkeella tulee olla Puolustusvoimien hyväksyntä.

Vaikutukset turvallisuuteen, ympäristöriskit sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutukset

Arviointiohjelman mukaan YVA-menettelyssä arvioidaan, toteutuvatko tuulivoimahankkeessa yleisesti esitetyt turvaetäisyydet. Lisäksi tunnistetaan hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapahtumat sekä arvioidaan niiden todennäköisyydet koko hankkeen elinkaaren aikana. Lisäksi pohditaan keinoja mahdollisten riskien vähentämiseksi ja poistamiseksi.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että hankkeen riskejä pyritään tunnistamaan vaikutusten arvioinnissa. YVA-ohjelmassa riskejä ei ole vielä tunnistettu, mutta näitä voivat olla esimerkiksi tulipalot, kemikaalivuodot, tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt vaaratiedotteiden saatavuuteen tai ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit. Yhteysviranomainen tuo esille, että ympäristö- ja turvallisuusriskien tunnistamisen lisäksi arviointiselostuksessa on hyvä arvioida riskin todennäköisyyttä ja vaikutusten suuruutta sekä esittää tarvittaessa riskien vähentämiskeinot ja korjaavat toimenpiteet.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen toiminnan aikana käsitellään voimaloiden huoltojen yhteydessä todennäköisesti koneistojen öljyjä sekä muita kemikaaleja. Tuulivoimaloissa käytettävät kemikaalit on hyvä esittää tarkemmin YVA-selostuksessa ja tunnistaa mahdollisuus niiden kulkeutumiseen ympäristöön poikkeustilanteissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että kemikaalipäästön, erityisesti öljyn, aiheuttamaa poikkeustilannetta ja sen vaikutuksia ympäristöön tulee tarkastella YVA-selostuksessa.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella on yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on kiinnitetty huomiota siihen, että hankkeen läheisyydessä sijaitsee runsaasti sekä toiminnassa että suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita, jotka rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoimaloita. Tervolan kunta katsoo, että erityisesti tulee kiinnittää huomiota eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin ja mallinuksissa on tärkeä ottaa mukaan myös alueen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoima-alueet, Rovaniemen ympäristölautakunta painottaa yhteisvaikutusten arviointia myös sähkönsiirtohankkeiden osalta ja Tervolan

riistanhoitoyhdistys pyytää tarkastelemaan tuulivoimahankkeiden vaikutuksia koko kunnan tasolla.

Luonnonvarakeskus tuo lausunnossaan esille, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot ja poro) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa on syytä kiinnittää huomiota myös ekologisten yhteyksien säilymiseen.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella on yhteisvaikutuksia erityisesti Varevaaran ja Löylyvaaran tuulivoimapuistojen sekä hankealueen lähellä sijaitsevien voimajohtojen kanssa. Hankkeiden yhteisvaikutukset korostuvat erityisesti muuttolinnustoon, ekologisiin yhteyksiin, maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnin tulee olla korostuneesti yhteisvaikutuksia analysoiva kaikissa vaikutusarviointiteemoissa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että lisäksi yhteisvaikutuksia erityisesti linnustoon, poronhoitoon, maisemaan ja matkailuun voi muodostua myös kauempana sijaitsevien hankkeiden kanssa. Poronhoitoon kohdistuvat yhteisvaikutukset tulee arvioida paliskuntien alueella olevien hankkeiden kanssa.

Yhteysviranomaisen on edellä käsitellyt yhteisvaikutuksia lisäksi vaikutustyypeittäin.

Vaikutukset toiminnan jälkeen

Yhteysviranomaisen näkee hyvänä, että arviointiohjelmassa on kuvattu eri rakenteiden ja niiden komponenttien osien purku- ja kierrätysmahdollisuuksia tuulivoimaloiden ja voimajohdon käytöstä poiston jälkeen. Tästä ei kuitenkaan saada kokonaiskuvaa jätteiden määrästä koko elinkaaren ajalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on hyvä tarkentaa tuulivoimaloiden purkamisesta syntyvien eri jätteiden määriä hankkeen kokonaisjätemäärän hahmottamiseksi.

Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu mahdollinen tarve poistaa tuulivoimaloiden perustukset maaperästä. Selostuksessa on hyvä avata

29.7.2024

tarkemmin eri perustamistavoilla toteutettavien teräsbetoniperustuksien purkamista maaperästä sekä arvioida poistamisen ja maa-ainestäyttötöön vaikutuksia.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan perustusten käytöstä poiston yhteydessä ei ole asianmukaista käyttää termiä ”hävitetään”. Poistettua betonia on mahdollista hyödyntää maanrakentamisessa Valtioneuvoston asetusta 843/2017 (ns. MARA-asetusta) noudattaen. Muussa tapauksessa poistettu betoni tulee toimittaa asianmukaiseen ympäristöluvulliseen jätteiden vastaanottoaikaan.

Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimalan purkamista. Arviointiselostuksessa on tarpeen tuoda esiin purkamisen eri tahojen vastuut tämänhetkisen lainsäädännön näkökulmasta (hankkeesta vastaava, maaomistaja, kunta, valtio).

Vaikutusten seuranta

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää ehdotus seurantajärjestelyistä. Suunnitelmassa seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen.

Hankkeen vaikutusten seuranta tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen toimenpiteiden aloittamista sekä vaikutuksia seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta. Muutosten vertaaminen esitettyihin arvioihin antaa tarpeellista lisätietoa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että ainakin linnustoon, poronhoitoon ja viestintäyhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia on syytä seurata. Suunnitelma poronhoidon seurantajärjestelyistä tulee tehdä yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen todennäköisesti merkittävät vaikutukset tulevat YVA-ohjelman ja siitä saadun palautteen perusteella kohdistumaan maisemaan, matkailuun, ihmisiin (mm. melu- ja välike), luontoon sekä poronhoitoon.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös maankäyttöön ja

yhdyskuntarakenteeseen, pohja- ja pintavesiin sekä viestintäyhteyksiin kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Suunnitelma osallistumisen järjestämisestä

Arviointiohjelmassa on kuvattu YVA-menettelyn vuorovaikutus, osallistuminen ja tiedottaminen YVA-menettelyssä.

Hankkeen paikallisten tahojen kuulemisen varmistamiseksi on koottu seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Seurantaryhmä kokoontui 16.5.2022. Arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa siitä, milloin seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran.

Hankkeesta järjestettiin yleisötilaisuus 4.6.2024. Arviointiohjelman mukaan myös YVA-selostusvaiheessa järjestetään yleisötilaisuus.

Arviointiohjelmasta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota hankkeen sijaintiin ja suureen kokoon, minkä vuoksi osallistumisen järjestäminen ja tiedottaminen nähdään erityisen tärkeänä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisen järjestämisen toimintatavat mahdollistavat tiedonvälityksen sekä keskustelun. YVA-selostuksessa tulee esittää selvitys osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

Raportointi

YVA-ohjelmassa on kirjoitusvirheitä muun muassa voimaloiden lukumäärässä. YVA-selostuksessa tulee kiinnittää huomiota esitettyjen tietojen oikeellisuuteen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Yhteysviranomaisen pitää erityisen tärkeänä YVA-selostuksen tiivistelmän selkeyttä ja havainnollisuutta, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Myös karttojen helppolukuisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Yhteysviranomaisen katsoo, että voimalapaikkojen, tuulivoimala-

alueen sisäisten teiden ja maakaapelien esittäminen on tärkeää niissä kartoissa, joissa ne ovat oleellisia, esimerkiksi luontoselvityksissä. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että YVA-selostuksen tulee täyttää saavutettavuuden vaatimukset ja siitä tulee ilmetä, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asiantuntijat ovat koulutettuja ja heitä on riittävän monipuolisesti. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää myös mahdollisten alihankintana tehtävien selvitysten laatijoiden pätevyys.

Yhteysviranomaisen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomaisen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Hannu Raasakka (YAMK maanmittausinsinööri) ja esittelijä Venla Liljeström (YTK, yhteiskuntamaantiede). Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (YAMK MTI, vesitalous), johtava vesitalousasiantuntija Juha-Petri Kämäräinen (YAMK insinööri, vesitalous), ylitarkastaja Riku Tapio (HTM, julkisoikeus, kulttuuriympäristö), ylitarkastaja Piippa Wäli (FT, kasviekologia, luontoympäristö, Natura), ylitarkastaja Sannamari Pehkonen (FM, biologia, ympäristönsuojelu), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito) ja ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset).

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivulla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/outojangan-tuulivoimahanke-YVA.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 8 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määriteltävä tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11-17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä. Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä (vain hankkeesta vastaavalle).

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto- keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024 2 §

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt tuulivoima-asiantuntija Venla Liljeström ja ratkaissut yksikön päällikön sijainen ylitarkastaja Hannu Raasakka. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tiedoksi

Lausunnon antaneet
Mieliapteen esittäneet
Rovaniemen kaupunki
Palojärven paliskunta

Tämä asiakirja LAPELY/5496/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
LAPELY/5496/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liljeström Venla 29.07.2024 15:42

Ratkaisija Raasakka Hannu 29.07.2024 15:43